БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! *45-дахи жэлээ гарана.*

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 35 (11633) | 1968 оной февралиин 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ОНФЕРЕНЦИИН ФЕВРАЛИИН 9-нэй ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

ФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

областной конференци үсэгэлдэр үргэлжэлүүлбэ. КПСС-эй обко- алтын комиссиин тоосоото элидхэл- а үгэ хэлэлгэндэ республикын Ми- эй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй аюул- а комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Пас-** ., республикын элүүрые хамгаалха үхэр **Мадыева Л. Д.**, республикын ахын министр нүхэр **Власов Л. В.**, худөө ажахын институдай ректор **ппов В. Р.**, барилга-хабсаралгын равлениин начальник нүхэр **Соколь-** **П.**, ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи нүхэр **Маханов М. Ф.**, республикын олшодой холбооной түрүүлэгшэ нү- хэр **Жалсараев Д. З.**, республикын Министр- нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Пивоваров Н. Б.**, профсоюзуудай областной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Асеев Л. С.** гэгшэд хабаадаба.

Конференциин эсэстэ Центральна Шалгалтын Комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша нүхэр **Симонов К. С.** дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Конференци областной партийна организациин саашанхи зорилгые хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаһан байна.

Областной партийна XXVI конференци КПСС-эй обком болон областной шалгалтын комиссиие һунгаба.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА XXVI КОНФЕРЕНЦИ ДЭЭРЭ ҺУНГАГДАҺАН КПСС-эй ОБКОМОЙ ГЭШҮҮД

АН К. П.	ДУБРОВСКИЙ В. И.	ПРОДАЙВОДА К. М.
ОВ С. В.	ЕЛИЗОВ Е. Ф.	РАДНАЕВ Д-Н. Т.
КАЕВ Б. Д.	ЖАЛСАРАЕВ Д. З.	САХЬЯНОВ В. А.
ОВА Л. В.	ЗАВГОРОДНЯЯ М. Ф	СЕМЕНОВ Б. С.
Л. С.	ЗВАРЦЕВ А. М.	СИПКО А. Н.
КАНЦЕВ Ю. В.	ЗИНЧЕНКО И. П.	СКУБАРЕНКО Е. Н
СЕНКО П. А.	ИВАНОВ П. Н.	СМОЛИН В. В.
Б. Т.	ИМЕНОХОЕВ А. А	СПИРИДОНОВ В. И.
А. А.	ИРИНЧЕЕВ Н. Б	СУВОРОВА Е. Л.
ОВ В. Б.	ИСАЕВ С. И.	СЫРЕНОВ А. С.
Г. Б.	КАЛАШНИКОВ К. А	ТАХАНОВ А. Д.
ОВ А. Б.	КВАНТАЛИАНИ А. А.	ТИТОВ В. И.
ЕСТНОВ Г. И.	ЛИНХОБОЕВА Ц. Б.	ТОГМИТОВА Н. Л.
В А. М.	ЛЫСОВ В. Ф.	ТОРОНОВ Р. К.
ОВ В. Г.	МАГОНОВ И. А.	ТРЕТЬЯКОВА А. А
АКОВ В. Г.	МАДЫЕВА Л. Д.	ФЕДОРОВ П. П.
РЕЦ И. С.	МАКЕЕВ О. В	ФЕДОРОВ Т. И.
АБЭ Ф. Т.	МАЛЫГИН Н. И.	ФИЛИППОВ В. Р
АНОВ Н. В.	МАТВЕЕВ В. Д.	ФРОЛОВ Д. Ш.
В Ж. Б.	МАХАНОВ М. Ф.	ХАБАЛОВ С. М.
ЬЕВА К. Е.	МЕДВЕДЕВ Н. Е.	ХАЛЗАНОВ К Х.
В Л. В.	МОДОГОЕВ А. У.	ХАХАЛОВ А. У.
В С. И.	НИКОЛАЕВ Б. И	ХОРОШИХ Н. Н.
ИН Г. И.	ОСЕЕВ И. П.	ЦИБУДЕЕВ Ц. Ц.
ЯНЦ К. А.	ОЧИРОВ Ц. О.	ЦЫБЖИТОВА Ц. М.
ЕВА К. Г.	ПАВЛОВ Е. М.	ЦЫДЕНЖАПОВ Б. П
Н А. П.	ПАСТУХОВ Ф. С	ЧЕНКИРОВ Ф. И.
АПОВА А. Ф.	ПИВОВАРОВ Н. Б.	ЧЕРНЫШ В. И.
Ц А. С.	ПЛОТНИКОВ А. И.	ЧЕРНЯКОВ И. Д.
ЕВ И. Д.	ПОНОМАРЕВА Т. А.	ЧУКАЕВ А. Д.
ЕВ Ч-Ц. Д.	ПОТЕПАЛОВ А. Р.	ШАБАГОРОВ В. П.
ЕВА Б. Т.	ПОХОСОЕВ Л. Я	ЭРДЫНЕЕВ Ц. Б.
		ЭРДЫНИЕВ Д. Д.

КПСС-эй ОБКОМОЙ ГЭШҮҮНДЭ КАНДИДАДУУД

Г. И.	МЕЛЬНИКОВ С. А.	ТАРАСОВ П. П
НОВ А. С.	МИТЫПОВ Ц. Ц.	ТОКТОХОЕВА Ц. Б
РЕНКО Г. Д.	МУРЧИН М. Т.	ТЮМЕНЦЕВ Г. П.
ЕВ Ц. Д.	НИМАЕВ П. Н.	ТЮТРИН Н. Г.
НЬ С. Г.	ОБЕДИНА А. И.	ФИЛИППОВА К. И.
КОВ Б. Ж.	ПАВЛОВ П. М.	ЧЕРНИГОВСКАЯ Н. И.
ВА Т. Ф.	ПАРАЕВА С. О.	ШЕЛКОВНИКОВ Н. Е.
Н Г. А.	ПЕТРОВ И. Л.	ШИКУЛО Д. А.
ЕВА В. Д.	САГАНОВ В. Б.	ШОМОЕВ К. К.
ЕВ И. А.	СЕРГЕЕВ В. А.	ШУЛЬГИН В. Г.
НОВ Д. Д.	СЕРЕБРЕННИКОВ Д. Д	ЩЕГОЛИХИН Ю. И
В А. Д.	СКОСЫРСКИЙ И. И	

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА XXVI КОНФЕРЕНЦИ ДЭЭРЭ ҺУНГАГДАҺАН ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ШАЛГАЛТЫН КОМИССИИН ГЭШҮҮД

Н А. С.	ЕНДОНОВ Ч. В.	РАНДИН А. Г.
В В. П.	ЖАЛСАРАЕВ Ж. Ж.	САВЕЛЬЕВ Ф. И.
УРОВ А. А.	ЖАРГАЛОВ С. Б.	СЕРЕБРЕННИКОВ В. Д.
И. Д.	ЖДАНОВ И. М.	СОКОЛЬНИКОВ Ф. П.
ВА И. И.	ЖУКОВА Г. К.	ТЕНЕТОВ П. И.
В. Н.	МАСЛОВ К. Е.	УБЕЕВ В. П.
ЕВ М-Ж. Ц.	МЕДВЕДЕВ И. С.	ХАБАЛОВ М. М.
В Ф. И.	МИНЕЕВ В. Д.	ЦЫРЕНОВ Д. М.
ОВ С. Г.	МОГНОНОВ М. М.	ШАДАРОВ О. Ш.

КПСС-эй ОБКОМОЙ ПЛЕНУМ

й шэнээр һунгагдаһан обкомой оложо, эмхидхэлэй асуудал шиидхэ-

й Буряадай обкомой бюрогой гэ- **Асеев Л. С.**, **Бадиев А. А.**, **Бирюков** **уханов Н. В.**, **Зварцев А. М.**, **Медве-** **Модогоев А. У.**, **Очиров Ц. О.**, **Пиво-** **Б.**, **Продайвода К. М.**, **Семенов Б. С.**, **У.** гэгшэд һунгагдаа.

эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кан- аар **Бардонов А. Б.**, **Дубровский** **ханов М. Ф.**, **Пастухов Ф. С.** гэгшэд а.

н обкомой пленум КПСС-эй обко- эхи секретаряар нүхэр **А. У. Модого-** дохи секретаряар нүхэр **К. М. Про-** секретарьнуудаар нүхэд **А. А. Бади-** **Бутуханов**, **Н. Е. Медведев** гэгшэдые

н обкомой партийно-эмхидхэлэй ху- таһагые даагшаар нүхэр **А. Б.** пропаганда ба агитациин таһагые нүхэр **Л. Я. Похосоев**, худөө ажахын таһагые даагшаар нүхэр **И. П. Зинченко**, промышленность, транспортын таһагые даагшаар нүхэр **С. М. Хабалов**, барилга ба городой ажахын таһагые даагшаар нүхэр **А. М. Беляков**, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин таһагые даагшаар нүхэр **В. Д. Матвеев**, захиргаанай, худалдаа наймаанай, финансын органуудай таһагые даагшаар нүхэр **И. Д. Черняков**, һургуулиин таһагые даагшаар нүхэр **К. Х. Халзанов**, юрэнхы таһагые даагшаар нүхэр **О. Ш. Шадаров**, финансын ба ажахын таһагые даагшаар нүхэр **М. Т. Мурчин**, партийна комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр **Ч-Д. Доржиев** баталагдаба.

КПСС-эй обкомой пленум нүхэр **Ц. О. Очировые** «Правда Бурятии» газетын редактораар, нүхэр **Ц. Ц. Цибудеевые** «Буряад үнэн» газетын редактораар баталба.

* * *

КПСС-эй областной шалгалтын комиссиин заседани боложо, нүхэр **М. М. Могноновые** түрүүлэгшээр һунгаба.

КПСС-эй Буряадай областной комитедэй тоосоон

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВОЙ хэһэн элидхэлһээ

(*Үргэлжэлэл. Эхиниинь газетын февралиин 9-нэй номерто*)

Хоёр жэлэй турша соо 9600 һурагшын һууритай һургуулинууд, һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй 2500 һууритай эмхи зургаанууд, 675 оронтой больница, 86 культурын байшан ба клуб баригдаһан байха юм.

Тоосоото үе соо хүдөөдэ үйлэдбэриин барилганууд бүри олоор хэгдээ. Республикын совхозууд ба колхозуудта 35,2 мянган толгой малай байха үнеэдэй ба тугалай байранууд, 42 мянган толгой гахайн байра, 140 мянган толгой хониной байра, 101 мянган толгой шубуунай байра ашаглалгада үгтөө.

Гэбэшье капитальна барилгада олон горитой дутуунууд бии. Капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэ зөөриие ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэлгэ эгээн лэ ехэ дутуунуудынь болоно. Гол фондनуудые ашаглалгада үгэхэ түсэбөө республикын барилгын организацинууд жэлһээ жэлдэ дүүргэнэгүй. Энэ түсэб 1966 ондо 91,2 процент, 1967 ондо—93 процент дүүргэгдээ. Түгэсхэгдөөгүй барилганууд олон боложо байнхай.

Барилгын организацинуудай хүсэ шадалһаа, бүхы капитальна барилга дотор бэелүүлэгдэдэг подрядна хүдэлмэриин хэмжээнһээ капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриие үрэ ехэтэйгээр хэрэглэлгэ сэхэ дулдыдаха байна. Гэбэшье манайда энэ талаар дутуунууд бии. Подрядна организацинууд капитальна хүдэлмэриин оройдоол 61 процентые дүүргэнэ.

Иимэ ушар яахадаа тохёолдооб гэхэдэ, барилгын подрядна организацинуудай, илангаяа хүдөөдэхи иимэ организацинуудай хүсэ шадалай удаанаар нэмээгдэдэг, хүдэлмэри оньһожоруулгын болон барилгын хэрэг индустриализациин һулаар бэелүүлэгдэдэг, капитальна барилгын хэмжээнһээ барилгын индустриин хүгжэлтэ сээгдэдэг байна.

Тоосоото үе соо барилгын шэнэ организацинууд: «Межколхозстрой» гэжэ нэгэдэл, загаһанай, мяханай промышленностиин, худалдаа наймаанай министерствын барилга-хабсаралгын управленинүүд байгуулагдаа. Зүгөөр эдэнэй зохихо бааза үшөө байгуулагдаагүй.

Хирпиисын ехээр дуталдадаг дээрэһээ барилгада горитой бэрхэшээл тохёолдоно. Бии байһан хирпиисын заводуудай багашагуудшье байгаа һаань, тэдэнэй хүсэ шадал муугаар хэрэглэгдэнэ. Татауровай барилгын материалнуудай комбинат хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Жэлдээ 60 миллион силикатна хирпиисэ сохихо заводой барилгые ба ашаглалгада үгэлгые түргэдхэхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоно. Тиихэтэй хамта мүнөө жэлдэ Баргажанай-Адагай, ерэхэ жэлдэ—Хяагтын, Шаралдайн, Тамчын ба Каменскын жэлдээ 10—12 миллион хирпиисэ гаргадаг заводуудай, жэлдээ 60 миллион улаан хирпиисэ гаргадаг Грязнухинска заводой документациие мүнөө жэлдэ бэлдэжэ, барилгыень эхилхэ шухала.

Барилгын кадрнуудай дунда хүдэлмэри һайжаруулха гээшэ шухалын шухала зорилго болоно.

Барилгануудые проектно-сметнэ документацинуудаар хаһа саг соонь хангадаггүй, проектнүүдэй шанар муутай байдаг ушар барилгада тохёолдодог горитой дутагдалнуудай нэгэниинь болоно.

Республикын проектнэ организацинууд һүүлэй үедэ үйлэдбэриин шэнэ байрануудые, байрын гэрнүүдые, мэргэжэл ехэтэй кадрнуудые абаа. Проект зохёодог организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд бии байһан арга боломжонуудаа эгээн лэ ехээр хэрэглэхэ, проектнэ документнүүдэй шанарые эрид ехээр һайжаруулха ёһотой.

Республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд тоосоото элидхэл соо тодорхойлогдоно.

Алас-Дурна зүгэй ба Забайкалиин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые түргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ парти, правительствамнай шиидхэбэри абаһан байна. Манай республикада хризотил-асбестын Молодежно уурхайе, Орекитканска молибденэй уурхайнуудта ашагта малтамал шанаржуулха томо комбинадуудые барижа ашаглаха; Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүсые горитойгоор үргэдхэн, Инкурска уурхайе ашаглаха; Гусиноозерско ГРЭС бариха гэжэ хараалагданхай. Улаан-Үдэдэ химико-лабораторно амһартануудай завод, жэлдээ 3,5 миллион паар гутал оёдог гуталай фабрика, 8,5 миллион хэһэг трикотажна гадар хубсаһа оёхо фабрика бариха гэжэ хараалагдаһан байха юм.

ЦК-гай ба Министрнүүдэй Соведэй энэ тогтоолые бэелүүлхэ гээшэ областной партийна организациин шухалын шухала зорилго болоно.

1968 ондо республикын промышленность үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 9,4 процентээр ехэ продукци үгэхэ ёһотой.

Ойрын хоёр жэлэй турша соо силикатна хирпиисын, томо панельнэ гэр барилгын заводуудай, Сотниковой шубуунай фабрикын, макаронно, кондитерска фабрикануудай, мебельнэ, модо болбосоруулдаг комбинадтахи мебельнэ үйлэдбэриин, Зэдын комбинадтахи шанаржуулгын шэнэ фабрикын, Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын механическа заводой барилганууд; Байгалай, Сэлэнгын модо буулгалгын баазануудай болон Онохойн комбинадай оньһожоруулагдаһан доодо складууд; Холбоолжон —Гусиноозерск гэһэн түмэр замай һалаагай, культурно-ажаһуудалай хэдэн барилганудай, тэрэ тоодо Котокель нуур дээрэхи амаралтын байшангай барилга дүүргэгдэжэ, ашаглалгада үгтэхэ ёһотой.

Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай түрүүшын ээлжээе 1969 ондо ашаглалгада үгэхэ, 1970 ондо хүсэд хүсөөрнь хүдэлгэхэ, Байгалай модо буулгалгын баазые, ашаа шэрэлгын харгы болон Баргажанай модоной промышленна бүхы комплексые шэнэдхэн байгуулха, үргэдхэхэ хүдэлмэриие дүүргэхэ гээшэ тусгаар шухала зорилго болоно.

Промышленностиие саашадань хүгжөөхэ талаар областной партийна организациин гол зорилгонууд иимэ:

1. ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые оролдосотойгоор, шууд сэхээр бэелүүлхэ.

2. 1968 ондо бүхы предприятинуудые түсэблэлгын ба экономическа талаарнь урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха. Энээнтэй дашарамдуулан, шэнэ гуримда орохо талаар бэлэдхэл хэхэ эмхидхэлэй хүдэлмэри шангадхаха шухала.

3. Капитальна барилга эмхидхэлгые бүхы талаарнь эрид шууд һайжаруулха.

4. Табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай мурысөөе толгойлхо.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮГЖЭЛТЭ

«Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абаха гол зам хадаа үйлэдбэрые ехээр оньһожоруулха, электрижүүлхэ, химиие хэрэглэхэ ябадалда батаар үндэһэлэн хүдөө ажахы шууд сэхээр ашаг үрэ ехэтэй болгохо, тэрэшэлэн газар уһалалгые үргэнөөр хүгжөөхэ ябадал болоно» гэжэ КПСС-эй XXIII съездын заахан заабариие хүдөө ажахы хүгжөөхэдөө КПСС-эй обком хүтэлбэри болгоно гээд тоосоото элидхэл соо заагдана.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй хараалһан хэдэн олон экономическа хэмжээнүүдые бэелүүлгэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэдэ угаа таарамжатай эрхэ байдал бии болгоо. Бэлэдхэл хэхэ гуримые һайжаруулга, хэдэн жэлэй турша соо хүдөө ажахын продуктнуудые худалдажа абаха тогтомол, хубилашагүй түсэб тогтоолго колхоз, совхозуудай үйлэдбэри түсэблэлгые гуримшуулха арга олгоо. Бэлэдхэлэй сэнгүүдые дээшэлүүлгэ, түсэбһөө гадуур продукци худалдаһанай түлөө материальна урмашуулга тогтоолго колхоз, совхозуудай экономикые бэхижүүлээ. Тэдэнэй материально-техническэ үндэһэ һуури горитойгоор бэхижээ. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бүри олон болоо.

Эдэ таарамжатай эрхэ байдалые хэрэглэн, КПСС-эй обком хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые шууд сэхээр хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ областной партийна организациин, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэлэл оролдолтые залан шэглүүлээ.

Тараан ажалай талаар. Ургаса дээшэлүүлхэ, тэрэнэй үндэһөөр орооһо тараа, хүдөө ажахын бусад ургамалнуудые бүхы дээрэнь бүри ехээр абадаг болохо зорилго шиидхэлгэдэ КПСС-эй обкомой, республикын партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай гол анхарал хандуулагдаһан байгаа. Энэ зорилгоор газар тараалан бүри болбосоноор эрхилдэг болохо, эрдэм наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые хүдөө ажахыда нэбтэрүүлхэ талаар колхоз, совхозуудта тодорхой хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Тоосоото үе соо, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумһээ хойшо гүрэнэй ехэ туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар республикын колхоз, совхозуудай газар уһалха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

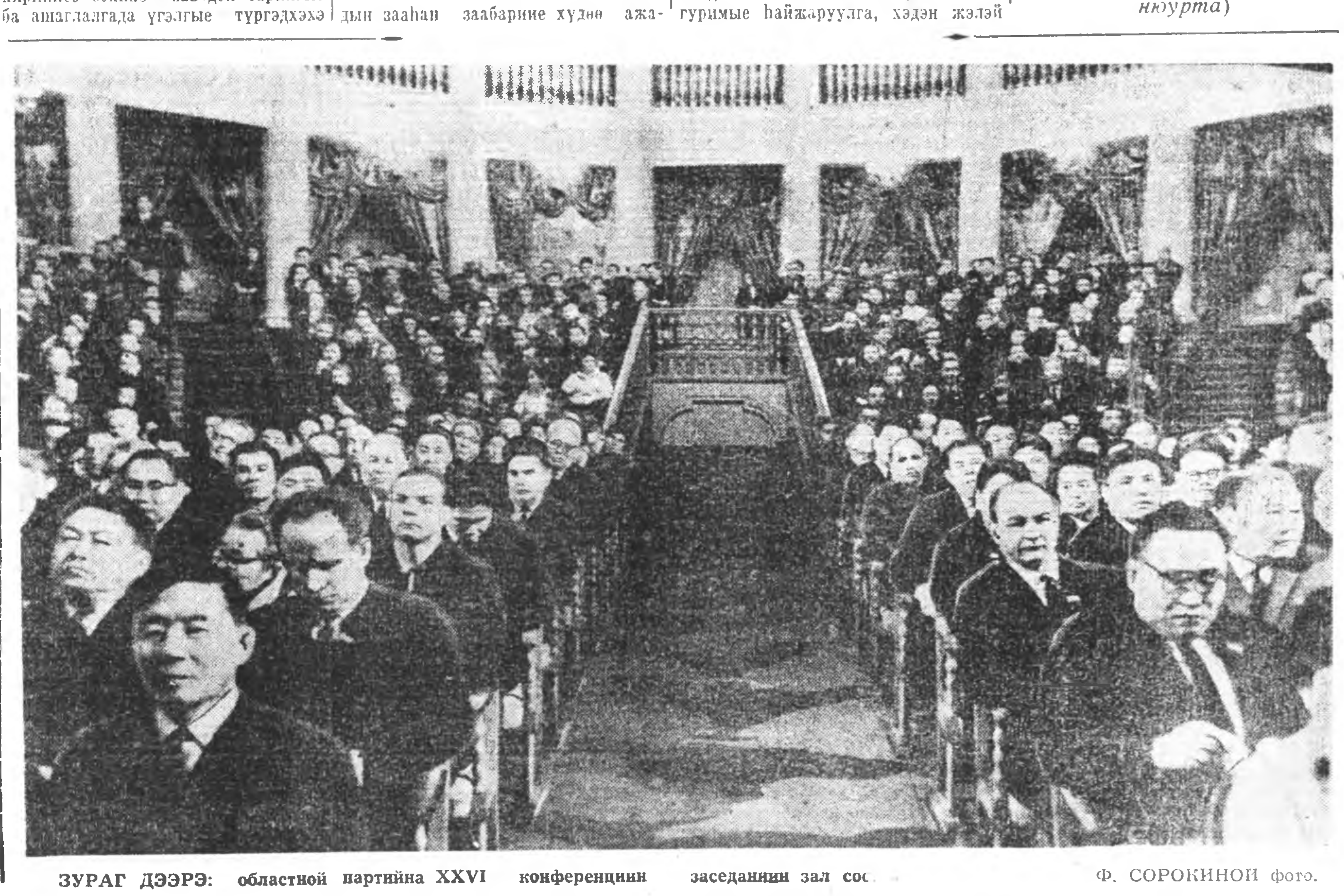
Эдэ хэмжээ ябуулганууд сагай уларилай тааруугүй байгаашье һаань, илангаяа 1967 ондо орооһо тараанай, бусад тарималнуудай ургасые зарим зэргээр дээшэлүүлхэ, бүхы дээрэнь улам ехээр ургаса суглуулжа абаха арга олгоо.

Хэрбээ тоосоото үеын урда тээхи хоёр жэлэй турша соо 532,2 мянган гектар тараалангһаа хоёр жэлэй турша соо 929,5 мянган тонно орооһон хуряажа абтаһан байгаа һаа, тоосоото үе соо 512,9 мянган гектар дээрэһээ 1 миллион 108,5 мянган тонно гү, али 178,7 мянган тонноор ехэ орооһо тараан хуряан абтажа, 19,2 процентээр нэмээ.

Орооһото тараанай гектар бүриин ургаса дунда зэргээр 1964—1965 онуудта 8,7 центнер болодог байгаа һаа, 1966—1967 онуудта 10,8 центнер боложо, 24,1 процентээр ургаа.

Орооһо тараа элбэгээр ургуулан абалга гүрэндэ тараа худалдаха түсэбөө горитойгоор үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, харин мал ажалай хэрэг-

(*Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта*)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: областной партийна XXVI конференциин заседаниин зал соо. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХИЛЫН *саанаһаа*

КПГ-гэй ЦК-гай пленум

БЕРЛИН. (ТАСС). «Германиин Коммунистическэ партиин ЦК хадаа Будапештдэ болохоёо байгаа коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай консультативна уулзалга зарлаһаниие амаршалаад, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ шухала» гэжэ КПГ-гэй ЦК-гай Пленум дээрэ абтаһан резолюци соо хэлэгдэнэ, —гээд АДН агентство мэдээсэнэ.

«Иимэ зүблөөн болоходоо уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл болон нягта жагсаалые бэхижүүлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байхын түлөө, арадуудай национальна болон социальна сүлөөрэлгын түлөө империализмда эсэргүү тэмсэлдэ бүхы демократическа хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн хубита оруулжа шадаха байгаа бшуу».

Германиин Коммунис партиин Центральна Комитет Будапештдэ болохоёо байгаа коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай консультативна уулзалгада хабаадалсахын тулада өөрынгөө делегациие эльгээхэ гэжэ шиидхэбэ,—гээд КПГ-гэй ЦК-гай пленум тухай коммюнике соо хэлэгдэнэ.

ЦК-гай комиссяар зохёон табигдаһан Германиин коммунис партиин программын проект пленум зүбшэн хэлсэһэн байна гэжэ тус коммюнике соо дурсагдана.

Программын проектые партиин гэшүүдэй болоод олониитын зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха гэжэ Центральна комитет нэгэн дуугаар шиидхэбэ.

Демократическа эрхэ сүлөө аршалан хамгаалхын түлөө шэнэ тухэлэй нацизмда ба онсо шанга хуулида эсэргүүсэн тэмсэхые уряалжа, КПГ-гэй ЦК-гай пленум бүхы демократическа хүсэнүүдтэ хандаба.

УУЛЭЙ ОНИН

а Вьетнамай триодуудай ондо хэһэн уулганууд

(ТАСС). Урда Вьетнаагын арадай зэбсэттэ Сайгоной олонхи районгоо хиналта табяад ВИА агентство дамфевралиин 4-дэ патриоайай сэрэгүүдэй нэгэ хүндэ гэмтэл хохи, тус городой наймабүримүһэн ээлэн

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА XXVI КОНФЕРЕНЦИ

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ ТООСО

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

(Үргэлжэлэл. Эхинiинь 1-дэхи нюурта).

лэмжэдэ урда жэлнүүдэйхиhээ ехэ хэмжээнэй ороohо таряа зорюулха арга колхоз, совхозуудта олгоо.

Газар таряалангаа дэбжээхын, газарай гектар бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхын тулада бии байhан ехэ арга боломжонуудаа бүхы колхоз, совхозуудай бүри hайнаар хэрэглээ hаань, эдэ амжалтанууднай үшөө ехэ байжа шадаха байгаа бшуу.

Табан жэлэй түсэбэй ёhоор республикын колхоз, совхозууд 1970 он хүрэтэр 620—650 мянган тонно хүрэтэр ороohо таряа бүхы дээрэнь үргүүлжэ абаха ёhотой. Тарилгын гектар бүхэнэй ургасые саашадань дээшэлүүлхэ гээшэ энэ зорилго шиидхэхэ гол зам болоно.

Ургаса дээшэлүүлхэ талаар республикын колхоз, совхозудай ямар ехэ арга боломжотой байhые түрүү ажахынуудай дүй дуршэл гэршэлжэ үгэнэ. Иимэ ажахынууд аймаг бүхэндэ бии. Тэдэмнай аймагай дунда зэргын ба республикын дунда зэргын хэмжээнhээ нэгэ хахад-хоёр дахин ехэ ургаса хуряажа абадаг. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай Загаhай колхоз гектар бүриhөө 14,9 центнер ороohо таряа хуряажа абаа, тиихэдэ энэ колхозой мухэр Мироновой бригада 1419 гектар талмай дээрэhээ га бүриин 18,9 центнер таряа хуряажа абаа. Теэд нилээд олон колхоз, совхозууд республикын дунда зэргын хэмжээнhээ нилээд бага ургаса хуряадаг байhаниинь гэмшэлтэй.

Газараа шанар муутайгаар элдүүрилдэг, нютаг нютагта таарулдуулагдаагүй, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэhэ хүрэнгэ хэрэглэдэг, буртаг үбhэнтэй лохихо тэмсэл хэдэггүй, ургасаяа хуряахадаа ехэ гээлтэ хэдэг олон баримтанууд үшөө бии.

Сэбэр паар хадаа гандадаг нютагуудта үндэр ба тогтууритай ургаса абаха эгээн лэ үрэ ехэтэй арга гэжэ наука болон дүй дуршэлоор тодоруулагданхай. Гэхэ зуура, Хэжэнгын, Баргажанай, Зэдын, Хяагтын, Яруунын болон бусад зарим аймагуудта жэлhээ жэлдэ паар хахалалгые оройтуулжа, энэ хүдэлмэриие намар орой болотор унжагайруулдаг, тэрээнhээ уламжалан хахалагдаhан эдэ бүхы газарынь үнэндөө паар болоожо шададаггүй байна. Ушарынь хадаа иимэ паар шиг нойтошье, үрэжэлтэ болосуудыешье бэелээ шэнгээжэ үрдидэггүй дээрэhээ ёhотойл hайн үрэ дүн үгэжэ шададаггүй.

Газарай хүрьhэнэй муудалгатай тэмсэхэ хэмжээнүүдые абалгада буруугаар хандадаг ушар хэдэ хэдэн ажахынуудта бии.

Тиихэдэ элhэтэй ба жалгануудтай газарта модо тарижа hуулгаха хүдэлмэридэ Ой модоной ажахын министерство, тэрэнэй нютагуудтахи органууд ёhо тэдыгээр хандана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй hуулгаhан модоойнь оройдоол 30—40 процентнь ургадаг.

Уhалагдадаг газарай хангалтагүйгоор хэрэглэгдэдэг байhые түсгаар онсолон тэмдэглэхэ шухала. Гол дутуунууд гэхэдэ: уhатай, уhалалгын hубаг ханаабуудтай олон ажахыда уhалагдадаг газарайнь нилээд ехэ хубинь жэл бүхэндэ уhалагдаагүй үлэдэг.

Газар таряалан бүри болбосоноор эрхилдэг болохын, нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэхын, үрэhэ ургуулан абалгые гуримшуулхын, эгээн ехэ ургаса үгэдэг сортын ороohого таряа шэлэн оложо таридаг болохын, илангаяа уhалагдадаг газар зүбөөр хэрэглэхын түлөө тэмсэл түрүүшын ээлжээнэй шухала хэмжээнүүд болоно.

hүүлэй гурбан жэлэй турша соо минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэлгэ хоёр дахин дээшэлжэ, 93 мянга гаран гектар талмай үтэгжүүлэгдэдэг болоо. Зүгөөр үтэгжүүлгэ хэрэглэлгэ ба хадагалалгада олон дутуунууд бии. Олон аймаг ба ажахынуудта гектарта 1—1,5 центнерээр бага үтэгжүүлгын тараагдадаг дээрэhээ ёhоор үрэ үгэдэггүй байhан баримтатай эбсэжэ болохогүй.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумэй шиидхэбэриин ёhоор, хараалагдаhан хэмжээнүүдые шууд сэхээр, оролдосотойгоор бэелүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абаха ехэ арга нүхэсэл болоожо үгэнэ.

Газар уhалхын, илангаяа уhалагдадаг газарые үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тулада хүдэлмэреэ нилээд ехээр шангадхахамнай шухала болоно.

ЦК-гай мартын Пленумhээ хойшонхи үе соо республикын хүдөө ажахы 3 мянга шахуу бодото гү, али 7 мянган условно трактор, мянга гаран комбайн абаа. Энэ үе соо тракторна парк 59 процентээр, комбайнай — 26 процентээр шэнэдхэгдээ.

Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэhэ hуурииие бүри hайнаар ашаглаха хэдэ хэдэн хэмжээнүүд тоосоото үе соо бэелүүлэгдээ. Олонхи ажахыда тракторна бригаданууд дахяад бэеэ даанхай болгогдоо. Тэдэнэй нилээд олониинь эрхим hайн үрэ дүн туйлана.

Гэбэшье тракторна бригаданuудые эмхидхэлгэдэ олон ажахы ёhо тэдыгээр хандана. Бригаданууд продукци гаргалгын түлөө, техникэ хэрэглэхын ба бүрин бүтэн байлгахын түлөө харюусадаг гол подразделенинүүд болгогдоогүй.

Бии байhан техникын ба механизаторска кадрнуудай тоогой тааралдадаггүй ушар илангаяа ехээр hанааемнай зобооно, тиихэдэ энэ алгасалдаан жэл ерэхэ бүри ехэ болоно. Жэшээлхэдэ, 1963 онойхиhоо республика дотор тракторнууд болон комбайннуудай тоогой 41 процентээр нэмэhэн байгаа hаань, механизаторска кадрнуудай тоо оройдоол 20 процентээр нэмэhэн байха юм. Иимэ байдалай тохёолдобошье, олон ажахыда механизаторнуудые бэлдэхэ, урмашуулха хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Механизаторнуудые бэлдэхэ, тэдээнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, ажахы бүхэнэй техникэдэ гамтайгаар хандаха ябадал хангаха, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ партийна, совет, хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба партийна эмхинүүдэй шухала зорилго болоно.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй, партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр бэелүүлэгдэhэн экономическа хэмжээнүүд республикын мал ажалые гээгдэлhээнь гаргаха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргээ. Энээнэй ашаар КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй урда тээхи гурбан жэл соо дунда зэргээр жэл бүри абтаhан мяхантай жэшэбэл, 1965—1967 онуудай туршада 20 процентээр дээшэлhэн байна. Энэ үе соо hү haалга 21 процентээр дээшэлээ. Hooho абалга 5 процентээр, үндэгэ—13 процентээр дээшэлэнхэй.

Малай продуктнуудай ехээр абтадаг болоhоной ашаар колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха, hү, hooho, үндэгэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Мал ажалай талаар зарим тэды амжалтын туйлагдаhаниинь арсалтагүй. Тиигэбэшье мал ажалдахи байдалые үндэhөөрнь hайжаруулха талаар КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй хараалhан экономическа хэмжээнүүдые үшөөл хүсэд бэелүүлжэ шаданагүйбди гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Республикын олонхи колхоз, совхозуудай ехэ малнуудай горитой хубинь hубайрна, мал олоор гарзална, ашаг шэмэ багаар үгэнэ.

hү haалгын дээшэлбэшье, бүхы дээрээ тон бага hүн hаагдажа үргэлжэлhөөр. Үнеэдые hайнаар элеэлүүлээд, харууhалаад байгаа hаа, hү haалгаяа нилээд дээшэлүүлжэ болохо юм гэжэ дүй дуршэл дээрэhээ элирэн харагдана.

Малнуудые, илангаяа эбэртэ бодо мал бэлшээн тарагалуулха, шахаха талаар республика дотор hайн дүй дуршэл туйлагдаhан байна. Гэхэ зуура, энэ hайн дүй дуршэл үйлэдбэридэ хангалтагүйгөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

Мяха ехээр абадаг болохын тула энэ талаар мэргэжүүлэгдэhэн ажахынууд ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Манай республика дотор мяханай мал үдхэбэл, үхэрэй мяха ехээр абаха арга хангаха, тиимэhээ энээниие тусхай, бэеэ даанхай hалбари болгохо зэргэтэй. Түс hалбари хүгжөөхэ асуудалые партиин обком, республикын Министрнүүдэй Совет тусхайлан хаража үзэхэ ёhотой.

Республикымнай мал ажалай гол hалбаринь хони үсхэбэрилгэ болоно. Энэ hалбари хүгжөөлгые парти, правительствамнай саг үргэлжэ дэмжэдэг юм. Hooho худалдан абалгын сэнгэй 1968 оной январиин 1-hээ сортынгоо зэргээр 5—12 процентээр дээшэлhэниинь мэдээжэ, хониной мяха тушаалгын сэн манай республикада мүн лэ 100 процентээр нэмээ.

Гэхэтэй хамта хони үсхэбэрилгэ үшөөл хангалтагүй байhаар.

Тоосоото үе соо колхоз, совхозуудта hooho хайшалан абалга оройдоо 3640 центнерээр гэхэ гү, али 10 процентээр нэмээ. хониной мяха абалга (үүсэлэгдэhэн шэгнүүрээр) 5 процентээр хороо. Хонидhоо ашаг шэмэ абалга эдэ жэлнүүдтэ нэгэл хэмдээ байгаа. Хонин бүриhөө hooho абалга 2,8 килограммhаа дээшэ гараагүй, гэбэшье хонин бүриhөө дунда зэргээр 4 килограммhаа дээшэ hooho абадаг хонишодой бригаданууд республика соомнай нилээд олон.

Hoohoной шанар муутайгаар тушаагдадаг ушар hанаа зобоомоор байна. Үнгэрэгшэ жэл гүрэндэ худалдагдаhан hoohoной 60 процентнь шанар муутай гү, али муухай байгаа, тиин нэгэдэхи классаар тушаагдаhан hoohoной удельна хэмжээн 10 процентээр хороhон байна.

Хони үсхэбэрилгын хэрэг hайжаруулхын тула хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Тиин хонидые түргөөр олошоруулха зорилго шиидхэхэдээ, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ асуудалда анхаралаа табиха шухала. Тусхай мэргэжэлтэй болоhон ажахынуудта хони олоор үсхэбэрилхэ гээшэ гол шухала хэмжээнүүдэй нэгэн болоно.

Хонишодой бригаданууд ажаллаха хүнүүдые бэлдэхэ, бүридхэхэ асуудал ехэ удха шанартай. Хони үдхэлгэдэ эрхим хүнүүдые эльгээхэ, хонишодые болбосон hайн байра байдалаар хангаха, ажалай эмхидхэл болон түлөөhэ hонорходхон hайжаруулха, материальна урмашуулгын хэмжээнүүдые абаха шухала.

Таараха газартань гахай үсхэбэрилгэ ургэдхэжэ, энэ hалбаряар ажахынуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ. Ороohо таряа ехээр абадаг ажахынуудта гахай баридаг болохо шухала. Гахай олошоруулха, үүлтэрыень hайжаруулха, залуу гахай олоор түлжүүлхэ асуудал hайнаар шиидхэхэ гээшэ энэ hалбаридахи гол зорилгонь болоно.

Шубуу үсхэбэрилгын онол оншыень олонхойбди. тусхай мэргэжэhэн ехэ ехэ фабрика, фермэнүүдтэ түшэглэдэг болообди. «Птицепром» гэжэ шэнэ трест халаа Сотниковтохи шубуунай фабрикые түргөөр барижа дүүргэхэ, Ториин, Эрхирэгэй шубуунай фабриканuудые үргэдхэхэ асуудал яаралтайгаар шиидхэхэ зэргэтэй. Мүн ойрын хоёр жэлэй турша соо республикын бусадшье районуудта шубуунай томо фермэнүүдые барижа дүүргэхэ шухала.

Үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри эрхим hайнаар эмхидхэлгэ мал ажал түргөөр хүгжөөхэ шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Мал зүбөөр шэлэн үсхэбэрилхэ гээшэ үүлтэр hайжаруулгын шухала нүхэсэл мүн гэжэ зоотехническэ эрдэм наука заадаг байна. Гэхэтэй хамта мэдээжэ болоhон энэ заабариие олохон колхоз, совхозуудта мартана. Олохон ажахынууд эхэ хонидой отара бүридүүлхэдээ, тэдээнэй үүлтэрые, хонидой шанарые хараалаа абадаггүй байна. Малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэреэ мүнөө үеын зорилгонуудта тааруугаар эмхидхэхэ шухала. Ашаг шэмэ ехээр үгэдэг, мүн бусадшье hайн шэнжэ шанартай эхэ малнуудай гүүртэ, отарануудые, фермэнүүдые ажахы бүхэндэ эмхидхэхэ, тиигэжэ hайн үүлтэрэй залуу эхэ мал олошоруулхын тула үүлтэргэ бүлэг малнуудые бии болгохо хэрэгтэй.

hайн шанартай малнуудhаа бүридэhэн үүлтэртэ хэдэн фермэнүүдые шэлэжэ абаад, тэндэ үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэхэ, мал hайнаар элеэлүүлхэ, тэдэ фермэнүүдээ hайн үүлтэрэй бүха, тугал, хуса, эмэ түлгэнүүдые үсхэбэрилдэг болгохоор мэргэжүүлхэ шухала.

hүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай машина, түхеэрэлгэнүүдэй нилээд ехээр абтаашье hаань, мал ажал дээрэхи хүндэ хүдэлмэри тон багаар оньhожоруулагданхай.

Хүдөө ажахын министерство, «Сельхозтехникын» нэгэдэл, проект зохёолгын, барилгын эмхинүүд мал ажал дээрэхи хүндэ хүдэлмэри оньhожоруулха асуудалда халуун анхарал хандуулдаг болохо, тэрэниие, түбхын түрүүндэ үнеэ hаалгые ойрын гурба-дүрбэн жэлэй турша соо оньhожоруулжа дүүргэхээр хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Алууhа мал түргөөр үсхэбэрилдэг болохын тула научна нормын ёhоор малай тэжээл бэлдхэхэ шухала. Энээнтэй дашарамдуулан, бардам хүрэхэ тэжээлээр малаа хангаха гээшэ мал ажал хүгжөөлгын гол зорилго болоно.

Энэ зорилго шиидхэхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Ороohо таряа бүри ехээр ургуулжа абадаг болохо зорилгонууд дээрэ дурдагдаа hэн. Таряа ургуулжа абаха түсэбүүдые зохёоходоо малай хүшэтэ тэжээлэй улам ехээр хэрэглэгдэдэг болоhые хараадаа абаха шухала. Нэгэдэхеэр, иимэ байна.

Ургаса дээшэлүүлхэ гол зорилго шиидхэхэтэйгээ хамта, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха угаа шухала. Юундэб гэхэдэ, олохон ажахынууд энэ талаар ехэ арга боломжонуудтай байна.

Хоёрдохёор, тэжээлэй ургамалнуудай абтаса эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Олохон ажахынууд энээндэ зохихо анхарал табидаггүй гэжэ тэмдэглэмээр. Тэжээлэй ургамалнууд сооhоо ногоон hолоомо булюу ехээр таригдана, энэ ургамал гектарhаа оройдоол 2—3 центнер тэжээлэй единицэ үгэдэг юм. Харин люцернэ мэтын hайн ургамалнууд, мүн олон жэлэй ондоошье ногоонууд, корнеклубнеплодууд (куузика, турнепс болон бусад) багаар таригдана.

Гурбадахяар, тэжээл ехээр абадаг болохын тула сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай.

Сабшалан дээрэhээ, илангаяа уhалагдадаг газарhаа гектар бүриин 20—25 центнер үбhэ абажа болохо юм гэжэ түрүү ажахынуудай, жэшээлбэл, Хүдэриин совхозой, Ивалгын үйлэдбэрилгэ-туршалгын ажахын, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой, мүн бусад ажахынуудай дүй дуршэл харуулна. Олохон ажахынууд тэжээл дутамагаар абадагшье hаа, сабшалангаа hайжаруулхын тула зохихо хэмжээ абангүйгөөр, бага ургаса хуряана. Энэнь гэмшэлтэй. Сабшалангай нилээд ехэ хубинь ойроо хүртэнгүй үлэнэ, үгышье hаа муугаар сабшагдана.

Мүнөө үедэ бии байhан 384,4 мянган гектар сабшалангай 45,1 мянган гектартань гэхэ гү, али 12 процент дээрэнь hөөг бургааhан болон модод ургашанхай, 92,6 мянган гектар гэхэ гү, али 24 процентнь намагжанхай. Тиимэhээ сабшалангай талмайн гурбанай нэгэ хубиhаа ехэнь оньhон аргаар хуряахын аргагүй, үбhэн багаар хуряагдана. Хэрбээ эдэ бүхы сабшалангай талмайе hайжаруулаа hаа, 100 мянган тонноhоо бага бэшэ үбhэ нэмэжэ абахаар.

Яруунын, Захаамина, Хэжэнгын, Баргажанай, Ахын, Хориин аймагуудта энэ жэлhээ сабшалангай газар hайжаруулха ехэ хүдэлмэри хэжэ эхилхэ шухала.

Кабанскын, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Зэдын, Түнхэнэй аймагуудта, тэрэшэлэн бусад аймагуудай зарим колхоз, совхозуудта Прибалтийска республиканuудай ажахынуудайхидал аддирхуу шанаржуулагдамал сабшалан бии болгохо шухала.

Бэлшээриин газарые научна ёhоор хэрэглэдэг болохын түлөө эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Бэлшээриин газар үндэhөөрнь hайжаруулха, хубааридан таhалhан газарнуудта малаа адуулха, шанаржуулагдаhан бэлшээринүүдые бии болгохо саг тулажа ерээ.

Мал ажал хүгжөөлгын ехэ зорилгонууд 1968 ондо манай үмэнэ табигданхай. Малай ашаг шэмэ гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула, 1968 ондо колхоз, совхозуудта мяха абалгые үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 18 процентээр, hү—13 процентээр, hooho—8 процентээр, үндэгэ—37 процентээр ехэ болгохо шухала.

Партийна, совет, хүдөө ажахын органууд эмхидхэлэйнгээ бүхы хүдэлмэриие малай үбэлжэлгэ hайнаар үнгэргэлгэдэ зорюулха зэргэтэй. Малаа hайнаар үбэлжүүлгэ мал ажал саашадань дэбжээхэ шиидхэхы нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

«Колхозууд, совхозуудай экономико хүгжөөлгэдэ үдэр бүри hэналаа табиха гээшэ партийна органуудай ажал ябуулгын гол шухала, шиидхэхы хэрэг болоно» гэжэ партиин Центральна Комитедэй мартын Пленум дээрэ заагдаhан юм. Энээниие хүтэлбэри болгон, партиин областной комитет, КПСС-эй райкомууд колхозууд болон совхозуудай партийна комитедүүд тоосоото үе соо экономическа хүдэлмэридэ hаналаа ехээр табяа.

Республикын колхозууд болон совхозуудай экономико тоосоото үе соо нилээд бэхижээ, энээниие иимэ тоо мэдээнүүд элеэр харуулха байна:

hүүлэй хоёр жэлэй турша соо республикын хүдөө ажахын валовой продукци гаргалгань колхоз, совхозуудта жэлдээ дунда зэргээр 6,4 процентээр дээшэлээ, харин тэрэнэй саада тээхи хоёр жэл соо 3,6 процентээр дээшэлhэн юм;

колхозууд, совхозуудай үйлэдбэриин гол фонднуудынь энэ үе соо 14,3 процентээр нэмээ;

энэ үе соо колхозууд, совхозууд продукци үйлэдбэрилгын единицэ бүридэ, илангаяа ороohо, мяха, hү абалгада гаргашалагдадаг ажалай гаргашые зарим тэды бага болгоо. hүүлэй хоёр жэл соо ажалай бүтээсэ дунда зэргээр совхозуудта—9,6 процентээр, колхозуудта—6,8 процентээр дээшэлээ.

ороohон, үхэрэй, гахайн, хониной мяхан, hoohон, үндэгэ гэхэ мэтэ продуктнуудые абалгын өөрынь үнэ хямдараа;

1965 ондо гарза хохидолтой байhан хэдэ хэдэн hалбари мүнөө ашаг олзотой болонхой.

Энээнэй ашаар колхозууд, совхозуудай ажахын үрэ дүнгынь бүхы дээрээ hайжараа. Тоосоото үе соо совхозуудай олзо доход 2,5 дахин дээшэлhэн, гарзань хоёр дахин хороhон байна. Колхозуудай валовой олзо доход 18 процентээр дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта экономикын талаар туйлагдаhан үрэ дүнгүүд мүнөөнэй эрилтые ханганагүй, манай ажахынуудай арга боломжонуудые хүсэд элирүүлнэгүй. Совхозууд, колхозуудта гол шухала продукци абалга түсэбөөр хараалагдаhан даабариин хэмжээнhээ бага, өөрынь үнэ сэн түсэбөөр тодорхойлогдоhонhоо дээгүүр байна.

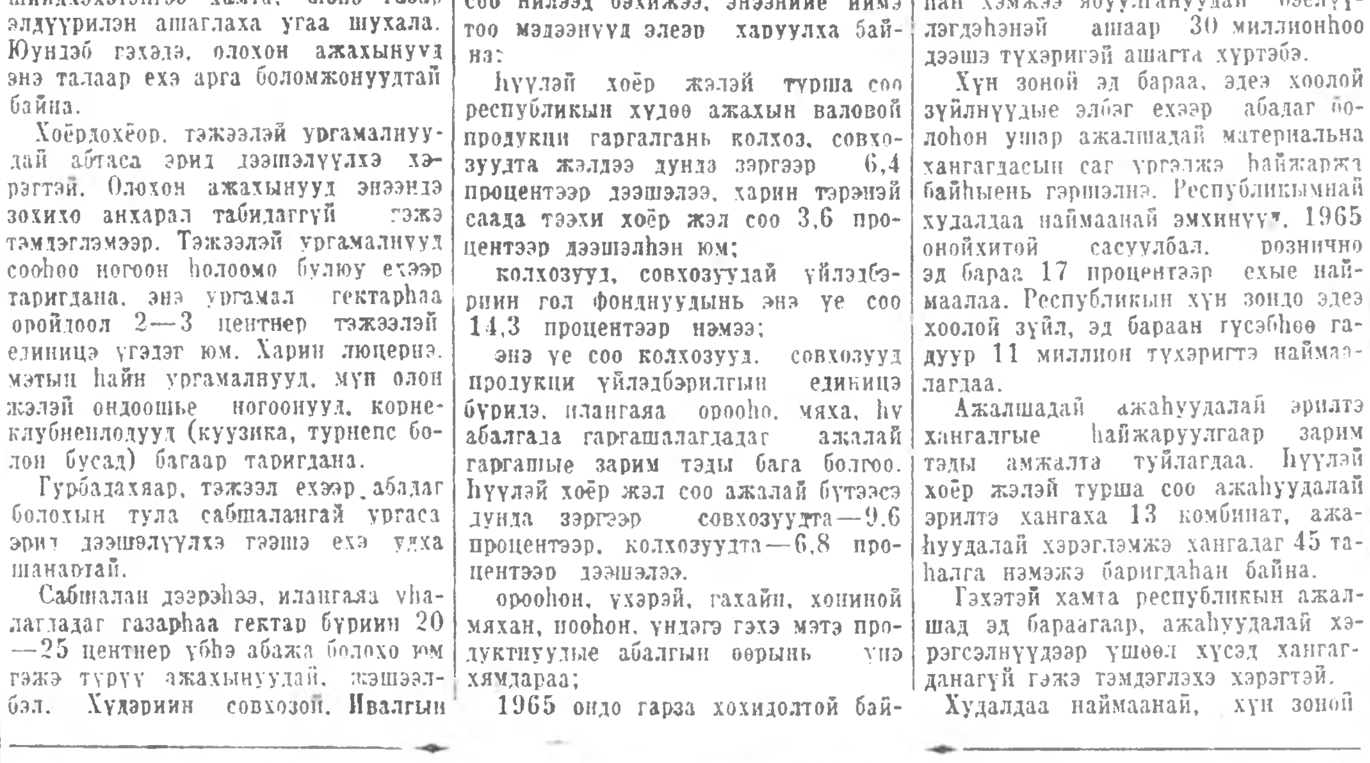
Продукциин өөрынь үнэ сэнгэй дээгүүр байлгын гол шалтагаан юуб гэхэдэ, таряалангай талмайн ургасань бага, малай ашаг шэмэ ахир байhаар, ургамалай, малай продукци абалгада угаа ехэ гаргаша хэгдэнэ.

Продукциин өөрынь үнэ ехээр хямдаруулжа, ашаг олзо дээшэлүүлхэ арга боломжо ажахы бүхэндэ бии гэжэ түрүү ажахынуудай дүй дуршэл гэршэлэн харуулна. Энэ зорилго шиидхэхын тула үйлэдбэреэ **томодхохо, мэргэжүүлхэ** тон шухала.

Республикын колхоз, совхозуудтахи үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые зохёолгоо түргэдхэхын тула партиин областной комитет, республикын Министрнүүдэй Совет hүүлэй үедэ хэдэ хэдэн хэмжээ абаhан байна. Хонидые, мяханай мал үсхэбэрилдэг мэргэжэлтэй ажахынуудые бии болгохынгоо хажуугаар Улаан-Үдэ город шадар, мүн промышленна ехэ ехэ түб газарнууд шадар овощ, hү абадаг мэргэжэлтэй ажахынуудые бии болгохо зэргэтэйбди.

hалбаринуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо хэмжээ түбхын түрүүн ажахынуудта өөhэдтэнь бэелүүлжэ эхилхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэридэ колхозниигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахын бүхы мэргэжэлтэдые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала.

Партийна, совет, хүдөө ажахын органууд экономическа хүдэлмэри hайжаруулха асуудалда саашадаашье гол анхарал хандуулха зэргэтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): конференциин делегадууд Хүрбын совхозой тугалшан Д. В. Норбоева, Анаагай совхозой хонишон Л. Ц. Цыренжапова, Хүрбын совхозой hаалишан И. Д. Банзаракшеева гэгшэд забhарлалгын үедэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ БАЯН ДЭЛГЭР БАЙДАЛ УЛАМ ХҮГЖӨӨХЭ, ЭРДЭМ СОЁЛ hАЛБАРУУЛХА

КПСС-эй обком партиин XXIII съездын Директивэнүүдые дүүргэлтэ болгон, республикын ажалшадай байдал улам hайжаруулха хэмжээнүүдые абаа. Хүн зониие эд бараагаар, ажаhуудалай, медицинын, соёлой талаар хангалтые hайжаруулха асуудалнуудта КПСС-эй обком hаналаа саг үргэлжэ табяа.

Тоосоото үе соо республикын хүн зоной абадаг мүнгэн олзо 15,7 процентээр, жэл соо дунда зэргээр 7,9 процентээр дээшэлжэ, үнгэрэгшэ жэл 490 миллион түхэригтэ хүргэгдөө, тэрэ тоодо хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай олзо доход жэл соо 7,5 процентээр, колхозниигуудай—9,2 процентээр нэмээ.

Ниитын фонднуудhаа ажалшадай хэрэглэмжэдэ зорюулагдадаг гаргаша нэмэнэ. Жэшээнь, 1967 оной туршада социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудта гаргашалагдадаг мүнгэн 70 миллион шахуу түхэригтэ хүргэгдөө, харин 1965 ондо иимэ зорилгоор 60 миллион түхэриг гаргашалагдаhан байгаа.

Республикын хүн зондо пенси, тэдхэмжэ болгон ниитын фонднуудhаа 32,2 миллион түхэриг гаргашалагдаа гэхэ гү, али хоёр жэлэй саада тээхиhээ 8 миллион түхэригөөр ехэ болоно.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр манай республикын ажалшад материальна угаа ехэ ашагта хүртөө. Республикымнай хүн зон хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэhэнэй ашаар 30 миллионhоо дээшэ түхэригэй ашагта хүртэбэ.

Хүн зоной эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр абадаг болоhон ушар ажалшадай материальна хангагдасын саг үргэлжэ hайжаржа байhыень гэршэлнэ. Республикымнай худалдаа наймаанай эмхинүүд, 1965 онойхитой сасуулбал, розничнэ эд бараа 17 процентээр ехые наймаалаа. Республикын хүн зондо эдеэ хоолой зүйл, эд бараан түсэбhөө гадуур 11 миллион түхэригтэ наймаалагдаа.

Ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангалгые hайжаруулгаар зарим тэды амжалта туйлагдаа. hүүлэй хоёр жэлэй турша соо ажаhуудалай эрилтэ хангаха 13 комбинат, ажаhуудалай хэрэглэмжэ барилгадаг 45 таhалга нэмэжэ баригдаhан байна.

Гэхэтэй хамта республикын ажалшад эд бараагаар, ажаhуудалай хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагдаагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг зарим предприятинууд гүрэнэй тодорхойлhон түсэбүүдые дүүргэнэгүй, бии байhан эд бараагаа таhалдалтайгаар наймаалха, болбосон hайнаар наймаалжа шаданагүй. Худалдаа наймаанай, ажаhуудалай эрилтэ хангадаг предприятинууд материально-техническэ түхеэрэлгэнүүдээр үшөөл дутамаг хангагданхай.

Оло янзын эд бараанuудай наймаанда дутамагаар гаргагдадаг байгаашье hаань, республикын зарим предприятинууд 1967 ондо худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эд бараа эльгээхэ түсэбөө дүүргээгүй.

Хүн зониие эд бараагаар, ажаhуудалайнь хэрэглэмжээр хангалгын дутагдалнуудые зайсуулха, худалдаа наймаанай, ажаhуудалай эрилтэ хангадаг предприятинуудай материально-техническэ бааза hайжаруулха, дурсагдаhан предприятинуудай кадрнуудые шэлэн абаха, hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулха шухала.

Арадай элүүрые хамгаалха зэргэтэй эмнэлгын эмхи зургаанууд ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангалгада шухала hуури эзэлдэг байна. Тоосоото үе соо элүүрые хамгаалха эмхи зургаануудай материальна баазань нилээд hайжараа. Медицинскэ түхеэрэлгэнүүд, медикаментнүүд нилээд ехээр абтадаг болоо. Тиигэбэшье медицинскэ эмхи зургаануудай олошоролго хүн зоной ургалтаhаа гээгдэнэ. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд дуталдана.

Партийна, совет органууд тоосоото үе соогоо арадай гэгээрэлэй иимэ асуудалнуудта: найман жэлэй бүгэдэ ниитын hуралсал бэелүүлжэ, бүгэдэ ниитын дунда hуралсалда орохо тухай Хуули хүсэндэнь хүргэхэ, hургуулинуудай материальна бааза саашадань бэхижүүлхэ, үхибүүдые hургалга-хүмүүжүүлгые hайжарууль-

ха асуудалнуудта гол а... дуулhан байна.

Республикын hургу... мянга гаран hургаг... 1966—1967 оной hу... да 34 hургуули нэгэ... хоёрдохи жэлдэнь ү... ралсалайhаа жэл зүү...

Гэхэтэй хамта респ... гуулинуудай худалм... дутагдалнууд бии. Үн... салай жэлэй туршада h... тахи юрэдэ успевае... 92 процент болоо.

Республикын гэгээр... ство, тэрэнэй нютагу... нууд багшанарые ш... мэргэжэлыень дээшэлү... ри үшөөл хангалтагү...

Госплан, республики... министерство, партии... болон аймгийсадкому... нуудай байшангуудые... саг үргэлжэ хинан... ралсал-хүмүүжүүлгын... hайжаруулха, hургуу... ралсалай түхеэрэлгэн... хэрэгтэ hаналаа ехээр... тэй.

Партиин обком тоосо... дэ, тусхай дунда h... хүдэлмэридэ hаналаа... байна. Республикын 22... 4 дээдэ hургуулида... дээшэ хүбүүд, басаган... hургуулинуудта 2 мян... шанар, доцентнууд б... сорнууд ажаллана,... техникумууд болон... дунда, дээдэ эрдэмтэй... мэргэжэлтэдые жэл бүр... гана.

Гэхэ зуура hайн мэр... нуудые бэлдэн гаргал... ститудууд, техникумууд... ринь мүнөөнэй эрилтэ... рэнэгүй. Студентнүүд... дэдэг хүмүүжүүлхэ... үшөөл хангалтагүй бай...

hуралсалай хүдэлм... лан hайжаруулхадань,... дентнэрые коммунис... жүүлхэдэнь дээдэ h... КПСС-эй обком, парти... цинууд бүри hайнаар т...

СССР-эй Наукануудай... Сибириин отделениин... филиалые эмхидхэhэн... нойгоо национальна... нуудта эрдэм наука... рэгтэ Коммунис партиин... правительствын анхар... гаргадагайнь толотомо...

Филиалай хоёр инс... гаалиин, ниитын эрдэм... таhагтань (геологиин,... байгаалиин, ниитын эрд... хүү асуудал шэнжэлэ... теоретическэ, практич... ехэ удха шанартай.

Филиалда 149 науч... лэгшэд хүдэлдэг, тэдэ... доктор, эрдэмэй 60 гар... бии.

Эрдэм наука хүгж... болоhо мүнөө респ... бии болоо. Зорилго м... арга боломжоёо hайнаа... эрдэм ухаанай эмхи з... бэ үйлэдбэриин хоорон... барисаае улам нягта... публикын экономико,... ра хүгжөөлгөөр мүнөө... гонууды шиидхэлгэ... ажал ябуулга улам лү... рэгтэй.

ПАРТИЙНО-ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛ...

Мүнөө үедэ областной партийна организаци 994 партийна эхин организациhаа бүридэнэ. Эдэнэй бүридхэлдэ 34070 гэшүүд, 1531 кандидат тоологдоно.

Тоосоото үе соо КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудаар 2528 хүн абтаа. Тэдээнэй 1192 хүниинь гэхэ гү, али 47 процентнь хүдэлмэришэд, 297 хүн гэхэ гү, али 11,7 процентнь колхозниигууд, 1039 хүн гэхэ гү, али 41 процентнь алба хаагшад болоно. Эдэнэй 824 хүниинь гэхэ гү, али 80 процентнь арадай ажахын элдэб hалбаринуудай мэргэжэлтэд.

Областной партийна организациин коммунистнуудай 37 процентнь промышленна предприятинуудта, транспорт болон холбоондо, 24,2 процентнь колхозууд болон совхозуудта хүдэлнэ. Гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудта, соёл культура болон искусствын эмхи зургаануудта ажалладаг коммунистнуудай тоо зарим тэды нэмэhэн байна.

Партийна эхин организацинуудай онол шадабари дээшэлүүлгэ угаа ехэ удха шанартай гэжэ партиин XXIII съездын тогтоол дотор заагдаhан юм. Тэрэниие дүүргэлтэ болгон, КПСС-эй обком партийна эхин организацинуудые партийна комитедүүдэй зүгhөө хүтэлбэрилгэ hайжаруулха, үйлэдбэридэ, ниитын ажабайдалда партийна эхин организацинуудай дүүргэдэг үүргэ, даадаг харюусалга дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абаhан байна. Мүнөө предприятинууд, колхозууд болон совхозуудта үсөөн гэшүүдтэй партийна организацинууд үгы шахуу болоо гэжэ заахa хэрэгтэй. Мүнөөнэй партийна эхин организаци предприятиин, колхоз ба совхозой бүхы ажабайдалые шууд хүтэлбэрилдэг, залан шэглүүлдэг коммунистнарай ехэ коллектив болонхой.

Иимэрхүү жэшээнүүд үсөөн бэшэ бии гэжэ элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Тоосоото үе соо... организацинууд эмхид... лаар улам бэхижээ,... рин дээшэлээ, олони... тай холбоо барисагаа... жуулжэ, үйлэдбэриин,... дагаа дүүргэдэг... болоо.

Гэхэтэй хамта КПСС... райкомууд партийна эх... цинуудта үшөөл багаа... бина, парти доторой,... ческэ хүдэлмэри hай... дутамагаар туhална,... римдаа тушаалэдэггүй... мэдэрхэ хэрэгтэй.

Зарим предприятинуу... на организацинууд а... булые хүсэд хинан шалга... ческэ дэбжэлтын түлөө... ника, түрүү технолог... түлөө тэмсэлгүй, со... соо үсхэгэдэ ёho та...

Олохон колхоз, сов... гыйна эхин организаци... гаа улам hайнаар... газар таряалан, мал... ноор эрхилхэ тэмсэлд... асуудалнуудые шиидх... түүхэл гарганагүй,... хүдэлмэридэ hаналаа б...

Партийна эхин орга... бүхы ажал ябуулг... бүхы hайжаруулха гэ... бүхы комитедүүдэй... эрилгонуудай нэгэн б...

Областной партийна... урда тээ партийна эхи... нууд тоосоото hургу... нууд, районно, городск... конференциин боло... абтаhан бүхы коммун... процентнь суглаануудта... заводской, районно кон... тэ hунгагдаhан делегад... центнь хабадаа. КПСС... мүүд партийна ка...

(Түгсэхэлынь 3... нюурта).

...УРЯАД БЭШЭГЭЙ ДҮРИМ ТУХАЙ ЗАРИМ АЖАГЛАЛТА

...нүүд шэнэ программада ...хэлэ буряад хэлээр үзэхэ ...ретическэ болон практиче... ...араа мүнөөнэй эрилтые ...шэнэ программада тааруул... ...үүлиза үзэхэ номуудые зо... ...имэ саг болоод байна. Тии... ...мүнөөнэй буряад хэлэнэй ...ар зарим теоретическэ ...үүд хайшан гэжэ шиидхэг... ...дэ асуудалнууд һургуулиин ...та хайшан гэжэ тайлбари... ...хайшан гэд үгтөө һаа ...лай гээшэб гэһэн хэдэн ...а хэхэ хүсэлэнтэйб.

...хэлээр зааха саг бага бо... ...юумээ хүшэ хүрэхэе ...тиимэһээ үгэхэ зүйлыень ...ингаа программа болон һу... ...соо хүнгэдхэхэ, хаһаха ёһо... ...һанамжа ходо хэлэг... ...шье алдуугүйгөөр үгэ... ...үүлжэ, сэглэлтын тэмдэ... ...бүүлжэ һургаха һэн ту... ...эн түрүүн бэшэгэй дүримдэ, ...тэмдэгтэ хабаатай, тэдэ... ...албарилһан зүйлнүүдые ...сад улүү булуу юумэ бай... ...тэрээнһээ сүлөөрхэ тухай ...шартайбди. Энээн тухай до...

...хамта заримууд нүхэсэл ...нүүдые үзөөгүй һаа, ерээ... ...причастиие саглуулһан ...ү оруулаа һаа, ород хэлэ... ...адляар сэглэлтын тэмдэ... ...бяа һаа яаха гээшэб г. м. ...нуудые хэлэдэг байна. Теэд ...нүүд хаһалта хубилалта... ...эхэнь таарамжагүй байна. ...э, грамматикаар үзэхэ гол ...эшье, багашье болгохо ар... ...ааг гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. ...ар грамматика бусад пред... ...а, жэшээнь, литератураһаа, ...онсо илгаатай юм. Хэлэнэй ...ые дэлгэрэнгыгээршье, ху... ...аршье үзэжэ болодог габэ... шье, нүхэсэл мэдүүлэлнүүдэй илгаа мэтэ һалбаринуудые абажа хаяжархёо һаа, һурагшад тэдэниие ниилэлдэһэн ба союзгүй орёо мэдүүлэлнүүдһээ илгаруулхадаа ядалдахаһаа байтагай, юрын мэдүүлэлнүүдые, обородуудые илгаруулжа, таараха сэглэлтын тэмдэгүүдые тэдээндэ табижа шадахагүйлөө болохо 5айна. Эдэмнай булта бэе бэетээ сасуулагдажа тодоруулагдадаг ха юм даа. Тиигээдшье мүнөөнэй хэлэндэ нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэлнүүд улам дэлгэржэ, улам олон янзын болоно. Хоёрдохёор, һургуулиин программа болон һударнуудта үгтэһэн зүйлые заахадаа, багша хэшээл дээрээ тон шухала зүйлнүүдыень ойлгуулдаг, тиигээд дэлгэрэнгыгээр һудар соо-һоо уншахыень дурадхадаг гээшэ. Һургуулиин һудар соо грамматикаар үзэхэ зүйлнүүд хаһагдажа, дутуу ядуугаар найруулагдаһан байха бэшэ, харин дүүрэнээр, һурагшадай хүсэд ойлгожо абахаар үгтэхэ ёһотой. Үхибүүд гэртээ ошожо, хэшээлдээ үзэһэнөө дабтахадаа гү, али бусад хэрэгтэй үедөө грамматикынгаа һудар сооһоо тайлбари абаха болохо бшуу. Иимэһээ саг бага, хэшээлэй хубаарида ороногүй г. м. шалтагаан дурдаад, грамматическа материал хаһаха гээшэ һайн хойшолонтой хэрэг бэшэ юм. Гурбадахяар, ород хэлэнэй сэглэлтын тэмдэгүүд заримдаа, жэшээнь, нэгэ түрэл гэшүүдтэ, сэхэ хэлэлгэдэ г. м., буряад хэлэнэйхитэй тулалдаха габэшье, олонхи ушарта таарахагүй юм: ород хэлэндэ нүхэсэл мэдүүлэлнүүд, обородууд хоёр тээһээ запятойгоор илгагдажа тусгаарлагдадаг, тиихэдэ буряадта союзна үгөөр холболдоһон нүхэсэл мэдүүлэлнүүд, обородууд гансал хойто тээһээ запятойгоор илгагдан тусгаарлагдадаг. Юундэб гэхэдэ, эдэ хэлэнүүд грамматическа байгуулгаараа ехэ илгаатай бшуу. Иимэ байтар ород хэлэнэй сэглэлтын тэмдэгүүдые буряад хэлэнэй байгуулгада тааруулжа табихые оролдон гэхэдэмнай, тиимэ гэхын аргагүй худхаляа, тоогүй олон запятой табилган болохо, болодогшье байна. Бидэ ондоо хэлэнэй сэглэлтын тэмдэгые буряад хэлэндэ табиха тухай яридлажа, хүнэй тархи эрьюулхэ бэшэ, харин буряад хэлэнэйнгээ рэтэй хамта абаа хада, тэмдэгэй нэрэ шэнги, падежнүүдтэ, олоной тоодо хубилдаггүй, гансал юумэнэй нэрэ хубилдаг: табан хүн—табан хүнэй, табан хүндэ... Гэбэшье тоолоһон тоогой нэрэнүүд аминдаа байһан тоо тэмдэглэһэн байгаа һаа, юумэнэй нэрын удхатай боложо, тэрээн шэнги зохилдодог ба олоной тоогой залгалтануудые абадаг: табан-табанай, табанда...» (132 н.)

ҺУРГУУЛИИН НОМУУД ТУШАА

байгуулгые һайнаар шудалжа, таараха сэглэлтэ табижа һураха, һургаха тухай хэлсэхэ ёһотойбди.

Уридшалан эдэ ажаглалтануудые хэлээд, мүнөө байгаа грамматиканууд тухай хэлэхэдэ иимэ:

1. Нэрэ үгэнүүдэй зохилдол тухай. Монгол болон буряад хэлэ шэнжэлэгшэд хадаа эдэ хэлэнүүдтэ нэрэ үгэнүүд нэгэ янзаар зохилдодог, хамаададаг юм гэжэ үни хада тодоруулһан. 30—40-өөд онуудай һургуулиин һударнуудта тиигээд лэ үгтэдэг байтарнь, 50-яад оной эхеэр манай грамматика соо тэмдэгэй нэрэнүүд өөрөө зохилдодоггүй, харин юумэнэй нэрын падежэй залгалтануудые абажа, юумэнэй нэрын оронодо хэрэглэгдэнэ гэжэ хэлэдэг болоһон байна. 1966 ондо гараһан М. Н. Имехенов Ц. Ц. Цыдыпов хоёрой грамматика соо: «Тэмдэгэй нэрэнүүд падежэй ба хамаадалай залгалтануудые абахадаа, юумэнэй нэрын орондо хэрэглэгдэдэг. Жэшээ: «Һайниие муу гутааха, муүе һайн заһаха. Муүһаа муу гараха, модонһоо хоо гараха» г. м. (123 нюур) гэжэ тайлбарилагдана. Тоогой нэрэ тухай баһал ехэ орёогоор хэлэгдэнэ: «Тоогой нэрые холбоотой юумэнэйнь нэ-

Энэ мэтээр тайлбарилхадаа, хэлэнэй синтаксическа ба морфологическа категоринуудые һамаржа, нэгэ хэлэлгын хубида хабаатай үгые ондоо хэлэлгын хубида ороогүй байтарнь ороһон болгоно. Эндэ юрэл нэрэ үгэнүүд—юумэнэй, тэмдэгэй, тоогой, түлөөнэй нэрэнүүд—нэгэ янзаар зохилдодог гээд, юумэнэй нэрэ тухай хэлэхэдээ, ямар һүүлгэй үгэнүүд ямар залгалтануудые абадаг, тэдэнииень хайшан гэжэ зүб бэшэхэ тухай дэлгэрэнгы дүрим үгэжэ, тэмдэгэй, тоогой болон түлөөнэй нэрэнүүдые үзэхэдэнь, зохилдолой жэшээ харуулһан таблица ба зарим онсо зүйлнүүдэйнь дүримүүдые тэмдэглээд дүүргэбэл зохихо байгаа. Энэ тэрэ хэлэлгын хубиин урда хойно байхадаа, иимэ тиимэ залгалта абахадаа, ондоо хэлэлгын хубида ороно болино г. м. олон табан орёо зүйл дурдажа, гол зүйлөө балартуулһанай үлүү гэжэ һанагдана.

2. Глаголой формонуудые үзэлгэ тухай. Глаголой дүрбэн формо илгаруулжа, танюулжа һургаха ехэ шухала байна. Һүүлэй үедэ элэниие мууса илгаруулдаг, причасти, деепричастишье һаань, мэдэдэггүй һурагшад олон дайралдана. Энэ ушар ном соо түс формонуудай дэлгэрэнгыгээр тайлбарилагдангүй, миин лэ схемээр тэмдэглэгдээд үнгэргэгдэдэг дээрэһээ бага бэшээр дулдыдана гэжэ һананаб. Урдань эдэ формонууд амяарлан үзэгдэдэг аад, мүн лэ саг бага гэхэ мэтэ шалтагаанаар хаһагдаһан байгаа бэээ. Теэд һудар соо эдэ формонуудай дэлгэрэнгыгээр үгтөө хадань, хэшээлдээшье бэшэ һаань, хожомынь уншахадань, сээжэллэхэдэнь хэрэгтэй ха юм. Глаголой формонуудые танихагүй байхадаа, причасти, деепричастишье оложо шаданагүй; причасти, деепричастинуудые танихагүй байхадаа, тэдээгээр гаргагдаһан обородуудые оложо, сэглэлтэ табижа шаданагүй.

Үшөө нэгэ зүйл. Анханда ойлгомторгүй глаголой нэгэн шухала формо «саглуулһан» гэжэ нэрлэгдээд, саглуулһан лэ хадаа глаголой саг харуулһан гансал формо мэтээр һанагдадаг болошонхой. Энээнһээ болоно, ерээдүй сагай причастиие саглуулһан формодо оруулхые оролдодог, саглуулһан лэ хадаа гурбан сагтай байха һэн гэдэг заншал гараа юм. Теэд хэлэнэй байгуулгые дураараа һэлгүүлжэ, һургуулиин һудар соо худхаляа гарганхаар, зүб мүр уруунь заһахые оролдоо һаа дээрэ бэшэ гү! Нэгэдэхеэр, эгээ мүнөө үедэ «саглуулһан» гэһэн үгыень «мэдүүлһэн» гэжэ үгөөр һэлгээ һаа һайн байгаа: Бороо оробо. Морин байна гэхэ мэтээр хэлэхэдээ, бидэ түд үзэглэгнүүд тухай нэрэ мэдүүлнэбди. Хоёрдохёор, глаголой саг тухай үзэхэлөө. Формонуудайнь урда тээ, саг гээшэ бүхы формонуудаар гаргагдадаг гэжэ юрэнхы ойлгосо үгөөд лэ дүүрэбэл таараха гэжэ һанагдана. Сагай категори бэшэгэй дүримдэ, сэглэлтэдэшье балай хабагүй зүйл ха юм.

3. Юумэнэй нэрын олоной тоо тухай. Мүнөөнэй грамматикада олоной тоогой залгалтануудые абадаггүй юумэнэй нэрэнүүд бии гэжэ заагдана: һүн, саахар, бензин, даран, Москва гэхэ мэтэ. Үнэндөө хадаа буряад хэлэндэ олоной тоогой залгалта абахагүй юумэнэй нэрэ гэжэ үгы юм. Зүгөөр зарим юумэнэй нэрэнүүд, жэшээнь, бодос тэмдэглэгдэһэн үгэнүүд олоной тоодо хэрэглэгдэсэгүй ааб даа. Энээн дээрэһээ тэдэ олопой тоодо табигдадаггүй гэжэ хэлэһэнэй үлүү. Нарай үнеэнэй, хюһаранай, хайнагай һүн ондо ондоо тоһолигтой байдаг. Дэлхэй дээрэ олон Москванууд байдаггүй. Буряад арадай дундаһаа Банзаровууд гарахал байха гэхэ мэтээр хэлэжэ болохо ха юм даа. Ушар иимэһээ юумэнэй нэрын тоо тухай хэлэхэдээ, олон табан юумэ тэмдэглэнгүй, бүхы юумэнэй нэрэнүүд олоной тоодо байжа болодог гээд, тэдэнэй залгалтануудынь ба тэдэниие бэшэхэ дүрим оруулаад лэ дүүрэбэл һайн байгаа.

4. Союзна үгэнүүд тухай. «Союз» гэһэн темэдэ союзуудые дахуулһан ба ниилэлдүүлһэн гэжэ илгардаг, союзуудһаа галуур союзна үгэнүүд гэжэ байдаг гэһэн ойлгосонууд үгтэнэгүй. Союзгүй, союзтай мэдүүлэлнүүдые олохо, тэдээндэ сэглэлгэ табиха болохоодо, дээрэ хэлэгдэһэн зүйлнүүд тухай ойлгосо хэрэгтэй. Тэдэниие морфологическа категоринуудые үзэхэлөө гараһан байбал һайн.

5. Ниилэлдэһэн сложно мэдүүлэл тухай. «Үр сайжа, үдэр болобо, Наран гараад, шүүдэр хатаба» г. м. нэрын падеждэ байһан хоёр үйлэдэгшэдтэй мэдүүлэлнүүд хоёр нэрлүүлэгшэтэй гэжэ тоологдоод, анханһаа хойшо хоёр юрын мэдүүлэлһээ бүридэһэн ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэлнүүд гэжэ тайлбарилагдажа ябана. Гэхэтэй хамта иимэ мэдүүлэлнүүд ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэлнүүд бэшэ, харин бэеэ дааһан деепричастна обородуул гэжэ проф. Т. А. Бертагаев баримталан элирүүлһэн байна. Холболдоһон ба илгаһан деепричастинуудаар гаргагдаһан хэлэгшэ гэжэ байхагүй ха юм даа, юундэб гэхэдэ тэдэнээр мэдүүлэлэй гол үйлэ тэмдэглэжэ, мэдүүлэлдэ дүүрэһэн удха түхэл оруулжа хэзээдээшье шадахагүй. Харин ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэлэй бүридэлдэ ороһон юрын мэдүүлэлнүүд заабол дүүрэһэн түхэлтэй хэлэгшэнүүдтэй байдаг. Жэшээнь:

Үр сайба, үдэр болобо.
Үр сайжа, үдэр болобо.
Үр сайгаад, үдэр болобо гэһэн
гурбан мэдүүлэл

абаад үзэбэл, гансал «Үр сайба, үдэр болобо» гэһэниинь ёһото ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэл байна Юундэб гэхэдэ, «Үр сайба, Үдэр болобо» гэжэ хоёр удхаараа, түхэлөөрөө дүүрэһэн мэдүүлэлнүүд болоно һалаха аргатай байна бшуу. Ушар иимэһээ дээрэ хэлэгдэһэн янзын мэдүүлэлнүүдые ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэлнүүдтэ бэшэ, харин бэеэ дааһан деепричастна оборотой юрын мэдүүлэлнүүдтэ хабаадуулха ушартай. Энээнтэй дашарамдуулан, илгаһан ба холболдоһон деепричастинуудһаа бэшэ бүхы деепричастинуудаар гаргагдаһан байгаа һаань, оборот болоно гэһэн тодорхойлгые хубилгажа, юрэ причастяар ба деепричастяар гаргагдаһан дэлгэрэнгы ушарлагшануудые оборот гэнэ гэһэн тодорхойлгодоо таарамдуулха болоно.

Энэ тэдыгээр грамматикын һудар соохи зүйлнүүдые һайжаруулха зорилготой дурадхалаа дүүргэе.

Д. Д. ДОРЖИЕВ.
Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай буряад хэлэ бэшэгэй кафедрые даагша, доцент.

СССР-эй ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЭЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

...АНАЙ АРМИИН ЯАЖА БАЙГУУЛАГДАҺАН ТУХАЙ

Александр ЧЕРЕПАНОВ, отставкада гараһан генерал-лейтенант

...18 оной хагсуу, бордоһотой ...һара. Псков нютагай са... ...шалтатай дайда, ой тайга, ...о ябаһан немец сэрэгүүд ...элээр һанаанда ороно... ...мэришэн, таряашанай һая... ...йгуулагдаһан гүрэниие да... ...манай орониие бутаргаи ...олхын тула тэдэ сэрэгүү... ...йзеровска Германи зүүн ...ь туһан юм. Эрхим зэб... ...бэлэхэнээр илахабди гэ... ...аһан тэдэнэр ехэ ехэ бү... ...боложо хубааран дабшаа...

...ин дуратанһаа яаралтайгаар ...эн Улаан Армиин түрүү... ...олкнуудай сэрэгшэд, ко... ...ууд байһан бидэнэр дай... ...урдаһаа тулалдаа һэмди. ...һомо зэбсэг, эдеэ хоолой ...үүд дуталдадаг, сэрэгэй хү... ...дайшалхы харилсаамнай ...эмхидхэгдэжэ бираагүй ... Тиигэбэшье кайзеровска ...үдэ эсэргүү шанга сохил... ...ые хэжэ, зам хартынүү... ...һа дүүрэдэг, ооһэдтоо зо... ...арнуудые алдангүй хам... ...баридаг, доботолжо ерэһэн ...ай колоннонуудые хажуу ...ь, ара талаһаань сохидог, ...л һаа, контратакада оро... ...мди.

...ан байгуулагдаһан Улаан ...угаа хүшэр байһаниинь ...Совет гүрэниие аршалхын ...саг алмаха, немецүүдэй ...ые үдэрөөр, часааршье ...гээшэ тон шухала гэжэ ...най ойлгодог бэлэй. ...эндөө зорюулһан, «Со... ...Эсэгэ орондомнай аюул ...бо! гэһэн Ленинэй хан... ...листовконуудые тиихэдэ ...уулалсан уншадаг бай... ...Тиин «Шуһанайнгаа һүүл... ...һал хүрэтэр байһан газар ...хамгаалха» гэһэн Лени... ...агай дулэтэ үгэнүүд ма... ...ли болоһон юм. Ленин, ...игүүдэй парти, Россин ...арад залуухан Совет ...икаяа аршалан хамгаал... ...шухала бүхы юумэ хэ... ...йха гэжэ батаар этигэдэг ... Үнэхөөрөөшье партиин ... Комитет, Советскэ ...ьство дайсанда эсэргүү ...сохилто хэхэ угаа ехэ эм... ...хүдэлмэри тэдэ үдэр... ...ябуулжа, үргэн ниитэ хү... ...шэд, таряашад социалис ...хамгаалан бодоһон ...евралиин 22—23-да Пи... ...Москвада, Украинын, Урал... ...одуулта, мүн бусад олон ...та олониитын митинг... ...олон арбаад мян... ...мэришэд Улаан Армиин ... бэлэй. Тиигэжэ һая... ...дэһэн частьнууд тэрэ ...үүлжээ, дайсанай урда... ...хээр эльгээгдэдэг һэн.

...эн Совет республикын ...ай социалис Эсэгэ ороноо ... болоһон, Псков, Нарва ...мүн бусад газарнуудта ...ай доботолгые зогсоон, Гер... ...сэрэгүүдые Улаан Армиин ...ын отрядуудай сохиһон ...габьяата үдэрнүүд тухай ...ые мүнхэлжэ, жэл бү... ...алиин 23-да Совет Ар... ...Далайн-Сэрэгэй Флодой ...тэмдэглэгдэнэ.

...«хэдэхэн үдэрэй тур... ...арми байгуулха гээшэ бэрхэтэй, үлэмжэ ехэ саг хэрэгтэй байһан юм. Тиигээдшье түрүүшын социалис гүрэнэй зэбсэгтэ хүсэ байгуулгын зам дээрэ ушарһан хамаг бэрхэшээлнүүдые тоолохын аргагүй ааб даа. Иимэ арми—сүлөөрһэн хүдэлмэришэн, таряашанай арми, арадуудай аха дүүгэй болон хани барисаанай арми байгуулха дүй дүршэлэй үгы байһан дээрэһээ тиимэ бэрхэшээлнүүд ушарһан юм. Арми байгуулха үедэ гараһан олохон асуудалнуудые манай парти ябууд шиидхэдэг, дүй дүршэлөө дам арьбажуулдаг һэн. Оронной экономическа талаараа гээгдэнги, ажахынь һандаранги байһан дээрэһээ, гурбан жэлдэ үргэлжэлһэн булимтаралгын дайнда улад зоной шадалаа барагдаһан дээрэһээ бүришье ехэ бэрхэшээлнүүд гараа бэлэй. Үшөө тиихэдэ дотоодой контрреволюциин, уласхоорондын империализмын зүгһөө залуухан социалис гүрэндэ дайгаар халдажа ороһон хэсүү оршон байдалда өөрын арми эмхидхэхэ баатай болоһон юм.

Теэд иимэ олон бэрхэшээлнүүдэй ушарбашье, хэдэхэн һарын туршада Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Арми байгуулагдаа һэн. Бүри 1918 оной намар тээшэ тэрэнэй зэргэдэ миллион шахуу сэрэгшэд жагсаагдаһан, сагаантаниие, интервентнүүдые хэдэн удаа илаһан намтартай.

Ленинэй, партиин политическэ угаа мэргэн онол шадабариин ашаар һайн дуратанһаа бүридэдэг байһан армимнай бүгэ ниитын сэрэгэй уялгата албанһаа ундэһэлһэн, уг зорилгоёо ойлгоһон булад хатуу журамтай, саг үргэлжэ ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэритэй, шэнэ ёһоной үзэл сурталтай, ажалшан арадай дундаһаа гараһан командирнуудтай болзорто албанай арми болгогдон байгуулагдаа бэлэй.

Партиин VIII съездын (1919 он) шиидхэбэринүүд Улаан Армиие бэхижүүлгэдэ онсо удха шанартай байгаа. Бидэнэр, тиихэдэ үшөөл залуу ябаһан командирнууд, съездын шиидхэбэринүүдые ехэтэ һонирхон шудалһанаа, Ленинэй хэлэһэн үгэ тухай делегадуудай хөөрөөе шагнаһанаа мүнөөшье һананаб. Тиихэ үеын партизан ёһоной тэмсэлые Ленин шүүмжэлээд, бата найдамтай түб газарһаа хүтэлбэрилэгдэдэг бэхи һайн журамтай арми байгуулхын түлөө, партийно-политическэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулхын түлөө тэмсэхые уряалаа бэлэй. Тэрэ үедөө бидэниие, улаанармеецүүд, командирнууд болон политическэ хүдэлмэрилэгшэдые һонирхуулдаг байһан олохон асуудалнуудта харюу съездын шиидхэбэринүүд дотор, мүн Ленинэй хэлэһэн үгэ соо үгтэһэн юм.

Партимнай оронойнтоо обороно эмхидхэхэдээ ажалша олониитын дэмжэлгэдэ түшэглэн, хамаг бүхы хэрэгээ ябуулдаг һэн. Шэрүүн шанга туршалгын жэлнүүдтэ сэрэгшэд болоһон олон мянган һайн дуратан, буу, һомо ба сэрэгэй бусад хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг олон арбаад мянган хүдэлмэришэдые—эрэшүүл болон эхэнэрнүүдые, сэрэгшэдые эдеэ хоолой зүйлоор, тэжээлээр хангахын тула ами бэеэ хайрлангүй оролдодог байһан ажалша таряашад иимэ арми байгуулалсаа юм.

...1918 оной эхин багай хуушаран шарлаһан документнүүдые хаража һуунаб. Аюулта дайнай жэлнүүдтэ залуухан Совет республикын хүдэлмэришэд, таряашадай дунда дэлгэрһэн тиимэ ехэ патриотическа дэбжэлтэ тухай эдэ бэшэгүүд гэршэлнэ. Мартын эхеэр Харьковһаа иигэжэ мэдээсэглэһэн байба: «Бүхэли заводуудай хүдэлмэришэд Улаан Армиин зэргэдэ орохоор бэшүүлнэ». «Хүн зоной олоороо Улаан Армида бэшүүлжэ байһан дээрэһээнь һайн дуратанай хүсэлые хайшан гэжэ тогтонижоруулхаб гэһэн асуудал гарана» гээд Москвагай губерниһээ мэдээсэһэн байна. Тиихэдэ Купянска уездын Староверово тосхоной таряашадай абаһан тогтоол соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «1. Манай эрхэ сүлөөе революциин дайсадай усадхаха гэһэнһээ уламжалан сагай байдалай аюултай боложо байһан ушарһаа Улаан Армиин һайн дуратанай отрядуудые эмхидхэхэ... 2. Саг дары буу зэбсэг, гутал хубсаһа, һомо хэрэгсэл үгэхэ эрилтэ табинабди...»

Тэдэ шэрүүн шанга жэлнүүдтэ сэрэгэй асуудалнууд гүрэнэй бүхы органуудай гол анхаралда табигдаһан байгаа. Тэрэ үедэ нютагуудаар шэнэ засаг тогтоохо хүшэр хүдэлмэри ябуулжа байһан хүдөөгэй, уездиэ, губернскэ Соведүүд түбхын түрүүн армидаа туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ анхарал хандуулаа. Буу зэбсэг, сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые суглуулха, нөөсэ хүсэ бэлдэхэ шухала зорилгонуудые сэрэгэй комиссариадууд шиидхэдэг һэн. Тиихэдэ һаяхан байгуулагдаһан комсомол дайшалхы туг доронь жагсахые ажалшан залуушуулые уряалдаг, мүн комсомолшууд өөһэдөө үүр үүрээрээ Улаан Армиин зэргэдэ ородог байба. «Райком хаалгатай. Бултадаа фронтдо ошонхой» гэһэн тобшохон үгүүлбэритэй түүхэтэ гаршаг тэдэ үдэрнүүдтэл бии болоһон юм.

Арми байгуулха хүдэлмэридэ, мүн сэрэгшэдэйнь түрүү зэргэдэ коммунистнууд ябалсаа. Эгээнэ эгээл бэрхэтэй, эгээл аюултай газартань ябалсадаг, революционно эршэ оролдолгоороо сэрэгшэдэй зэргые нягтаруулдаг, Ленинэй заабариие, Коммунис партиин үзэл суурталые тэдэндэ тайлбарилдаг һэн. Тиимэл байһан хадань, граждан дайчай үеын документнүүдэй нэгэн соо иигэжэ хэлэгдэнэ. «Буу, пулемёдуудһаа жагсаалда ябаһан коммунистнуудай олониие зарим харюусалгата хүнүүдэй үлэмжэ һайнда тоолодог байһыень ерээдүйн түүхэшэн ойлгожо гайхахал».

...Табин жэл үнгэрбэ. Аюулта дайнай гал дүлэн соогуур бүрилэн хатуужаһан Совет Арми, Флот граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта залиршагүй алдар суугаар мүнхэрөөд, совет хүнүүдэй амгалан ажалые, социалис оронуудай арадуудай аюулгүй байдалые, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалые найдамтайгаар сахижа байдаг сэрэгэй ехэ хүсэн болотороо ургаа.

Тиин бидэнэр, урданай сэрэгшэд, мүнөө сагай манай армиин түхэл шэнжые һонирхон харанабди, анханда өөһэдынгөө алба хэжэ эхилһэн армитай сасуулжа үзэнэбди. Тиихэдэмнай адлихан шэнги аад, олон талаараа ондоо болоһон байна.

Яахадаа адлиб гэхэдэ, тэрэнэй сэрэгшэд, солдадууд, командирнууд мүн лэ революционно үзэлтэй; арадтаа, коммунизмын хэрэгтэ хизааргүй үнэн, тэмсэл, баатаршалгада, сэрэгэйнгээ уялгашэн габьяатайгаар дүүргэхээр хэзээдэ бэлэн байна. Манай арми юугээрээ ондоо болонхойб гэхэдэ, эрхим һайнаар зэбсэглэгдэхэһээ гадна, тэндэ алба хэдэг хүнүүдэй хүмүүжэл болбосоролынь һураггүй баяжанхай бшуу. Мэргэжэл ехэтэй, соёл болбосорол һайнтай, марксистско-ленинскэ сурталаар, сэрэгэй эрдэмээр зэбсэгжэһэн хүнүүд мүнөө эндэ алба хэнэ. Владимир Ильич Ленин совет сэрэгшэдэй иимэл байхыень харахые хүсэһэн гээд һанагдана. (АПН).

Байгалай мүльһөөр хушагдахалаар Буряадай АССР-эй Кабанскын загаһанай завод болон Байгал шадархи колхозуудай 18 бригада мүльһэн дороһоо загаһа барижа эхилээ. Зураг дээрэ: загаһа барилгаһаа бусаһан загаһашад харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺУРГУУЛИИН БУЛАН

ТАБАДАХИДА ОРОХОДОО...

Һургуулиин һурагшадай һуралсалайнь шанар һайжаруулха саг тулаа. Юуб гэхэдэ, үхибүүд хүдөөгэй эхин һургуули дүүргээд, найма ба арбан жэлэй һургуулиин 5-дахи класста ерэжэ ородогынь эли. Теэд тэдэ эхин шатын һургуулиин 4-дэхиие дүүргээд, 5-дахи класста ороходоо, тониье тулюурхан байдаг. Эхин классайнгаа программын эрилтые орой дүүргээгүй дээрэһээ буряадшье, ородшье хэлээрээ уншажа, бэшэжэ шадахагүй һурагшад илангяа Ааланай, Буламай, Ашангын эхин һургуулинуудһаа ородог. Эдэ һургуулинуудта зохихо газарһаань шалгалта мууса табигдана.

Энээнһээ хойшодоо иимэ ябадалтай эрид тэмсэжэ, һуралсалай шанар һайжаруулхаар болоо.

Мүн саашадаа буряад хэлэ мэдэхэ багшанараар хангагдадаггүй дээрэһээ 5 класста ороходоо үхибүүнэй ойлгосонь тоншье багадана. Жэшээнь, буряад 5-дахи класста ород багша ородоор тоо бодолго заахадань, зарим нэгэн юушье ойлгонгүй гарана, тииһээ тиигэрээ 5—6-дахи классуудта тоо муугаар ойлгоходоо, саашадаа —дээдэ классуудта тоогоор ехэ хохидолдо ороно гээшэ ха гэжэ мэдэлсээ һаа болохо байгаа бэшэ гү?

Баһал зарим нэгэн багшанарта зааха часынь тон олоор үгтэнэ, тиихэдэнь заалгын шанар баһа муудалсана бэшэ гү? Зарим багшанар үдэрэй, үдэшын һургуулида заана.

Буряад 5-дахи классуудта буряадаар зааха. 6-дахи класста жэлэй хоёрдохи хахадһаа ород хэлэн дээрэ оруулха гэһэн тогтоолой дүүргэгдэдэггүйнь тон гэмшэлтэй.

Ц. ТОГТОХОЕВ,
Хори тосхон. багша.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Москвагай театр «Дым Отечества» гэжэ К. Симоновэй романаар зүжэг табиба (композицинь Т. И. Лондоной).

Зураг дээрэ: зүжэгэй нэгэ сцена. Зүүн гарһаа —Г. Фадеевич—РСФСР-эй габьяата артист В. В. Всеволодов, Басаргин—Армениин ССР-эй габьяата артист А. Б. Джигарханян.

ТАСС-ай фотохронико.

МАЛШАДАЙ ҺАЙНДЭР

«Сибиряк» колхозой түб — Түнхэн тосхондо аймагай малшадай һайндэр үнгэргэгдэбэ. Тэрээн дээрэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд 1967 оной тоосоото мэдээсэлнүүдые хэһэн байна.

Илангаяа «Маяк» колхозой һаалишад үнгэрэгшэ жэлдэ һү һаалгаар һайн амжалтануудые түйлаһан байгаа. Жэшээлхэдэ, энэ ажахын һаалишад Р. Санжихаева, С. Укоева гэгшэд 2000 гаран килограмм һү һааһан юм. Тиихэдэ Туранай совхозой А. Ангархаева мүн лэ үнгэрэгшэ жэлдэ 2247 килограмм һү һаажа, совхоз, аймаг дотороо эрхимлээ.

Һайндэрөөр түрүү мал адуулагшад болон һаалишадта үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаһан байна.

Л. ТАПХАЕВ.
Түнхэн.

ЛЕКТОРНУУДЭЙ СЕМИНАР

КПСС-эй Хяагтын райкомдо аймагай залуу лекторнуудэй семинар үнгэргэгдэбэ. Эндэ партиин райкомой пропагандист, залуушуулай лекторскэ бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр И. Гунтупов лекци уншахадаа, шэнэ ёһо заншал ажабайдалда нэбтэрүүлхэ тухай хөөрөө. Тиихэдэ нёдондо Ехэ-Нугада сагаалганай һайндэрые шэнэ ёһоор эмхидхэһэн һайлаалта үүсхэлые халан абамаар байһан тухай тогтобо.

Тэрэшэлэн ВЛКСМ-эй обкомой түлөөлэгшэ нүхэр В. Цыбикжапов хилын саана боложо байгаа залуушуулай хүдэлөөн тухай, мүн пионернуудэй дунда ябуулагдаха хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай семинарта хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

Аймагай газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ Э. Бадмаин «Агууехэ Октябрь ба залуушуул» гэһэн темэтэй лекци уншаһан байна.

Семинарта хабаадагшадай дундаһаа олон хүн энэдэ үгэ хэлээ. Улаань комсомолой 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан залуушуулай дунда лекционно пропагандые шангадхаха талаар республикын залуу лекторнуудта хандаһан хандалга семинарта хабаадагшад баталан абаба. Гэхэтэй хамта саашадаа теоретическэ конференци үнгэргэжэ байха гэжэ шиидхээ.

Э. ЧИМИТДОРЖИЕВ.

ТОВШОХОНООР

Ахын аймагай ангуушадай дунда үндэр наһатай болоһон хүнүүд олон. Тэдэнэй нэгэн пенсионер Билигтэ Балдановин Никифоров болоно. Тэрэ агнуурин намар үбэлэй хаһада 16 булга, 100 гаад хэрмэ бариба. Тиигэжэ энэ үбгэн хамта дээрэ 650 гаран түхэригэй олзо хэ...

Г. ДМИТРОВ.

Захааминай аймагай «Байкал» колхозой гэшүүд хэдэхэн хоногоор тайгада гараад бүхэдаа яһала олзотой ерэнэд. Жэшээнь, нүхэд Б. Гончиков, Д. Дылгыров, А. Дылгыров, Ц. Базаров, Б. Балданов гэгшэд мүнөө түд бүриин 200—300 хэрмэтэй болоод, олзоборёо үргэлжэлүүлжэ байна.

Б. ШОЁНОВ.

Аялга
ХҮРШЭНЭРЭЙ ГАЛТА ХАТАР...

Манай ороной хатарай ансамбльнууд элдэб олон шагнал хайра, янза бүриин уласхоорондын дипломуудта хүртэлэг ааб даа. Зүгөөр Вьетнамай Демократическа Республикын нэгэдэхи шатын Ажалай ордендо хүртэһэн ансамблиие олохо гээшэ бэлэн бэшэ ёһотой.

— Дайнай гал соо дүлэгэн бэйһан энэ оронло дүрбэн үдэрэй туршада 14 концерт харуулаабди. Тиихэлээ дайшалхы эрхэ байлалда, ямаршье сценэгүй газарта хатарха, аюулгүй байдал хангаха зорилгоор юрэл һарын толон доро наадаха баатай болоогдоо. Заримдаа хатаарайнгаа хүгжэмэй орондо агаарай дээрмэшэ «харсагануудай»—американ самолёдуудай айхабтар муухай бүрхироон дуулладаг һэн,—гэжэ манай айлшан Красноярскын хатарай ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, Тувагай АССР-эй габьяата артист Михаил Годенко хөөрэнэ...

Үнэхөөрөөшье Красноярскын ансамблиинхид тэрэ айлшалалгаяа хэзээшье мартахагүй. Сэхынь хэлэхэдэ, мартагдашагүй уулзалганууд энэ залуу, оройлоол найман жэлэй саана байгуулагдаһан ансамблиин ажабайдалда олон. Монголой сэнхир тэнгэри доро Сибириин галта хатар һайхашаагдаа. Корейн Арадай Демократическа Республикын ажалшад альга ташаа. Үнгэрһэн жэл Туниста болоһон арадай искусствын уласхоорондын дүрбэдэхи фестивальда хабаадажа, нэгэдэхи һуури, алтан медальда хүртөө. Нимэ фестивальда манай ороние красноярскынхид түрүүшынхеэ түлөөлөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эрхим хатаршан Михаил Полевой түрүүшын шалда хүртэжэ, омогтой бусаа һэн. Ород артистнуудай гүйсэдхэһэн хатар уян нугалбаритай, харахада һонин, мэргэжэл шадабари түгэс»,—гэжэ Тунисай «Пресс» газетэ магтан бэшээ һэн.

Найман жэл... Найман жэл утатай харгы зам. Түрэл орон соогуураа ябаһыень тоолохо болоо һаа, гайхалтай һонин байха. Тэдэнэй бэлиг шадабариие үндэрөөр сэгнэжэ, Москва, Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессэ, Киев гэхэ мэтэ баатар хотонууд альга ташаа. Холын хойто зүгэй загаһашад, модо отолошод, халуун Узбекистанай хлопок сугуулагшад, Украина, Волго шадарай алтан таряа ургуулагшад, Киргизи болон Казахстанай малшад, Кузбасс, Донбассай нүүрһэшэд, Бяку, Башкирай нефть абагшад Сибириин хатарай онсо илгаае, дүлэтэ эршые, жэнхэни нугалбариие һайшааһан байха.

Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан концертнэ программаяа Бүхэсоюзна уран һайханай коллективүүдэй һорилдоондо харуулжа, лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, хоёрдохи шатын диплом абаһан юм.

Богонихон болзор соо нилээд томо амжалтануудые туйлажа суурхаһан Красноярска Гүрэнэй Сибириин хатарай ансамблиин манай республикын ниислэл Улаан-Үдэдэ айлшалжа ерэһэн ушар хотымнай культурна ажабайдалай һонирхолтой хуудаһан боложо орохонь дамжаггүй.

Ансамбль Ленинэй ордено ЛВРЗ-гэй соёлой ордон, авиазаводой клуб соо шэнэ программаяа харуулжа, олоной һонирхол үүсхээ. Уржадэр ансамблиин артистнууд оперо болон балеэтэй театрай сценэ дээрэ концерт табяа.

Сибириин ансамбль харагшадта тобшо һанамжаа хэлыт гэжэ хандахаламнай нигэжэ харюусаа:

Д. Ламажапов—ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн:

— Гайхалтай шуран солбон, гал шэнги хурдан, шамбай хүбүүд, басагад суглараа. Сибириин хатар нимэ һонин, нимэ олон янза гэжэ урдань мэдэхэгүй ябаһандаа халаглачаб. Мэргэжэл шадабарияа, дүй дүршэлөө дээшэлүүлжэ, олондо баяр асарха хүндэтэ ажалаа үргэлжэлүүлхыень, амжалтаар суурхахыень хүсэнэб.

А. Додлова—МГУ-гай аспирантка:

— Найматайншье һаа, наһажаал «Березка» гэхэ мэтэ ансамбльһаа дутуугүй гэжэ һананаб. Илангаяа Михаил Полевойе онсолон тэмдэглэмээр. Энэ ёһотойл бэлигтэй хатаршан. «Мишки на Севере» гэжэ хатарыень ехэтэ һайшаагааб. Зүгөөр Сибириин хатарай ансамбль һэн хойноо, манай буряадшье арадай хатарай баялигаар һонирхоо һаань, нэгэ удхатай байгаа. Амжалта, зохёохы хэшээл залуу ансамбльда хүсэе.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

Зурагууд дээрэ: 1. Туниста болоһон фестивалиин лауреат Михаил Полевой залуу хатаршан Любовь Токаревтай «Подгармонь» гэжэ сценкэ гүйсэдхэжэ байна. 2. «Трещотка» гэжэ хатар.

КОНЦЕРТНУ... ХАРУУЛН...

Аймагай культурын ... автоклуб тусхай агитб... хилхээд, холын малш... тэ, отарануудаар ябажа, ... дой һууринуудта хү... үлэрнүүдтэ концертнүү... на.

Агитбригадынхид су... дай урда һонирхолтой ... хатар наада, уран ш... гүйсэдхэнэ, мүн хүнг... ноор акробатическа ном... харуулна.

Бэрхэ акробат, залуу... ган Лариса Стальдарм... солбон байһанаа харуу... орёо номернуудые гү... Зүүн-Хуурайн модошо... хуулба, баясуулба.

«Улаһан хэды муш... гэһэн богонихон зүж... Т. М. Сажина, Г. Криво... шэд Байсын үбэрэй мал... руулба. В. Заводская, ... рова гэгшэд ирагуу ... элдэб дуунуудые дуул...

Мүнөө автоклубай ал... Анаагай совхозой мал... шодые наада концертэ... жа байна.

Ж. БАД...

Хори.

«СТРАНА СОВЕТОВ» ЖУРНАЛАЙ ХОРИН ЖЭ...

«Страна Советов» («Совьет Ленд») гэдэг журналай Индидэ хэблэгдэжэ эхилһээр 20 жэл болобо.

Совет-индиин хани барисаанай энэ журнал англи хэлэн дээрэ 500 хэһэг тиражтайгаар хэблэгдэжэ эхилээ юм. Гэбэшье социализмын түрүүшын ороной байдал Индидэ ехэл һонирхолтой байдаг дээрэһээнь, тус журнал бүри олоор хэблэгдэдэг болоо. Мүнөө Индидэ 12 хэлэн дээрэ, мүн англи, непал хэлэнүүд дээрэ хоёр неделидэ нэгэ удаа гарадаг, тиражынь 570 мянган хэһэг болонхой. Тэрэнэй 500 мянган экземплярынь уншагшадай захилаар тараагдана. «Страна Советов» — олондо мэдээжэ, Индиин эгээл томо, үе үе болоод гарадаг журнал.

Журналай хүдэлмэридэ элэбхитэй олон авторнууд хабаададаг. Советскэ Союзай, Индиин политическэ, олонитын ажал ябуулагшад, поэдүүд, уран зохёолшод, эрдэмтэд кинематографистнууд, уран зураашад, журналистнууд журналай гаргалгада туһаладаг.

Тус журнал үргэн олон уншагшадтаяа нягта холбоо барисаатай. Тэрэниие үндэрөөр сэгнэһэн, элдэб темэнүүдые дурадхаһан хэдэ мянган бэшэгүүдые журналай редакци үдэр бүри абадаг. Индиин район бүхэндэ олон хүнэй хабаадалгатай уншагшадай конференци холо үнгэргэгдэдэг. 1967 ондо 200 мянган хүнэй хабаадалгатай 93 нимэ конференци болоо. Политикын, экономикын, соёлой шухала шухала асуудалнуудаар редакци оло дахин зүблөө зарлаһан байна. Энээндэнь хоёр ороной олонитын, политическэ ажал ябуулагшад хабаадалсаа.

1965 ондо «Совьет Ленд» журналай дэргэдэ «Совет-индиин хани барисаа бэхижүүлхын түлөө» гэһэн тусхай фонд бии болгогдонхой. Совет орон тухай үнэн сэхээр бэшэдэг Индиин мэдээжэ уран зохёолшод, журналистнууд фондын шагнала хүртэнэ. Тэдэнэр ород, совет уран зохёолшодой номуудые Индиин хэлэнүүд дээрэ оршуулдаг байна. Шагнал хүртэгшэдэй дунда Индиин элитэ уран зохёолшод, поэдүүд—Сумитранандан Пант, Сардар Джафри, Кришан Чандр, Санкар Курух гэгшэд оролсоно.

Уншагшадтай, Индиин олонитэтэй нягта холбоотой байһан дээрэһээ журналай удха улам һайжарна, олоной дунда суутай болоно. Олон тоото уншагшадай нэгэн Джасбир Сингх нигэжэ бэшэнэ: «Би танай журналые арба шахуу жэлдэ уншанаб. Материалнуудынь һонин, мүнөө сагые һайнаар харуулна. Совет ажабайдалые алишье талаһаань үнэн сэхээр харуулна. Тиимэһээ журналайтнай номер бүхэниие ехэтэ хүлеэдэгби».

Һүүлэй үедэ Совет ороние Индиин арад зоной ехээр һонирходог болоһон дээрэһээнь, «Страна Советов» журналай хэблэл неделя бүхэндэ «Юность» гэжэ газетэ, үхибүүдтэ зорюулһан «Спутник» журнал, «Русский язык», ниитэ-политическэ «Советское обозрение», «Фотопанорама СССР», «Дружба» гэжэ журналнуудые гаргадаг болоо.

Совет орон тухай үнэн зүб мэдээсэлнүүдые толилодогоороо, хоёр ороной арадуудай хоорондохи нүхэр ёһоной хани барисаа улам бэхижүүлхые эрмэлзэлэгээрээ тус журнал олондо хүндэтэй болонхой. Мүн империализм болон колониализмда эсэргүү, эб найрамдал хамгаалха тэмсэлдэ ехэ үүргэтэй байна гэжэ тэмдэглэмээр.

Журналай 20 жэлэй ... рюулһан хандалга соо... премьер-министр г-жа ... Ганди нигэжэ бэшэнэ: ... Советов» журнал Инд... дээнхэй байдал туйлаха... скэ Союзтай дипломати... рилсаатай болоһонһоо ... най орондо гаража эх... журнал Советскэ прав... политикые, совет арад... тын замаар дабшаха ... энэдхэг арадта ойлгуул... индиин хани барисаае... хэрэгтэ ехэ үүргэ ду...

СССР-эй Министрнүү... дэй Түрүүлэгшэ А. Н. ... журналда эльгээһэн ... соогоо нигэжэ тэмдэг... диин гүрэнэй, ниитын а... лагшад, олон тоото ... журналые үндэрөөр сэ... хэнидиин эб найрамда... «Шанти Сандет» гэжэ... журналые шагнаһан ба... Индиин олониитые с... дай ажабайдалтай «Ст... тов» журналай үргэн... суулдагые, СССР-тэ ... байгуулгын амжалтану... хэг арадай улам ехээ... дог болоһые гэршэлнэ...

ФРАНЦИИН КОММУНИСТНУУДАЙ ТАЛАРХАЛ

ПАРИЖ. (ТАСС). Вьетнамда эсэргүү Америкын ээрхэг түримхэй ябуулга юрын колониальна байлдаан бэшэ, харин дэлхэйе эзэмдэхэ гэһэн американ империалистнуудай түсэбтэ ородог ёһотойл хархис дайн гээшэ гэжэ Франциин Компартиин Генеральна секретарь Вальдек Роше мэдүүлбэ.

Мүнөө Вьетнамда 500-гаад мянган американ солдадууд дайлалдажа байна. Тэрээнһээ гадна, Вьетнамай Демократическа Республикые бомбодолгонь дэлхэйн һүүлэй дайнда бүхы Европые бомбодоһонһоо һураггүй ехэ хүсэтэй байна гэжэ Франциин Коммунис партиин ЦК-гай пленум дээрэ вьетнам арадай тэмсэлые дэмжэхэ национальна комитет бии болгохо тухай элидхэл соогоо Вальдек Роше тэмдэглээ.

Американ империализм капиталис оронуудай дундаһаа дэлхэйн жандармын үүргэ дүүргэнэ. Арад зоной сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха, социалис оронуудта эсэргүү һүйдхэл хэхэ зорилготой.

СССР, бусад социалис оронууд вьетнам арадта улам ехээр туһаламжа үзүүлнэ, энэнь капиталис оронуудай арадуудай вьетнам арадтай талархалай хүдэлөөе улам үргэдхэхэдэнь ехэ удха шанартай байна гэжэ В. Роше хэлэбэ.

Вьетнамай арадтай талархалтын кампани, митинг болон демонстрацинуудай Францида үргэдхэгдэжэ байһан тухай, тэмсэн ододоһо энэ арадта туһалха мүнгэ суглуулга тухай В. Роше тодорхойгоор хөөрөө.

Вьетнам арадые дэмжэхэ олонитын хүдэлөөе үргэдхэхэ хэрэгтэ бүри ехэ анхарал хандуулха, ушөө ехэ мүнгэ энээндэ гаргашалха шухала гэжэ Францин Компартиин ЦК-гай Политбюро тоолоно гэбэ.

Пленумдэ хабаадагшад Политбюрогой һанамжые дэмжээ.

ЙЕМЕНДЭХИ БАЙДАЛ

КАИР, январиин 22. (ТАСС). Республиканска зэбсэгтэ хүсэнүүд роялистнуудта эсэргүү шэнэ ябуулгануудые хээ. Тэрэнэй үедэ 120 монархист алуулһан, 15 хүн шархатаһан, 40 хүн плендэ абтаһан байна. Тэрэшэлэн олон буу зэбсэг, ехэ хэмжээнэй һомо хэрэгсэлнүүд булаажа абтаа гээд ЙАР-ай премьер-министр Хасан Аль-Амри Каирай «Аль-Ахрам» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлһэн байха юм.

«Мүнөө Йемендэхи байдал хэдэн неделиин урда тээхидэ орходоо нилээд ехээр һайжараа. Үгсагаатанай олонхи ударидагшад республиканска правительствын уряала харюусаха-даа, монархистнуудта туһаламжа үзүүлхэеэ болёо» гээд Хасан Аль-Амри онсолон тэмдэглээ.

Роялистнуудта, харин хүлһэншэдтэ эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлхээр, йемен арадай революционно туйлалтануудые хамгаалхаар Йеменэй Арабуудай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүд хүсэл шиидэнги байна гээд Хасан Аль-Амри үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Роялистнуудай хүдхүүлһэн хүнүүдэй буу зэбсэгээ тушааха, республиканска хүсэнүүдтэ эсэргүүсэлтэ хэхээ болихо 10 үдэрэй болзор үгэгөө. Тиимэһээ роялистнууд болон харин хүлһэншэдһөө Йеменэй газарые сүлөөлхэ ябуулгануудые хэжэ эхилхэ тухай республиканска сэрэгүүдтэ захиралта үгтөө гээд МЕН агентство мэдээсэнэ.

Американ журналист гэршэлнэ

ВАШИНГТОН, январиин 22. (ТАСС). Американ сэрэгэйхид сэрэгэй ябуулгануудые Камбоджын газар дээрэ дэлгэрүүлхэбди гэжэ заналта хэдэг байһан аад, харин мүнөө зэбсэгтэ харата аашануудые элитээр гаргадаг болоо. Камбоджын Прейвенг провинцидахи Неам Монтеа гэжэ хилын харуулда Сайгоной болон американ сэрэгүүдэй үнгэрэгшэ неделидэ добтолго хэһэн тухай «Вашингтон пост» газетэ дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

Тулалдаанай болоһон газарта ошожо хараһан Камбоджын армиин полковник бүлэг журналистнуудта ингэжэ мэдээсээ: Сайгоной армиин 300 солдат американ «советнигүүдэй» хүтэлбэреэр январиин 18-да хилын харуулые добтолоо. Тэдэниие дүрбэн американ самолёт агаарһаа дэмжэһэн байна. Энээн тухай «Вашингтон пост» гэжэ газетын корреспондент С. Карноу бэшэһэн байха юм. Байлдаан хахад часай турша соо үргэлжэлөө. Камбоджын галаһаа гурбан хүн алуулаа, нэгэ хүн шархатаа. Ээрхэг түримхэйшүүлэй зүгһөө 15 хүн, тэрэ тоодо хоёр американец алуулһан байгаа. Добтолон ороһон сэрэгүүд түргэсөөр зугадан гаража ошохо баатай болоо. Зүгөөр добтолгын мүр сараа үлөө. Карабин буунууд, полевой 2 раци, гал шатаадаг зүйлнүүдэй канистра, безоткатна буунуудай 57 миллиметрэй гильзэнүүд байлдаанай болоһон газарта хаягдаһан байгаа.

Камбоджын газар руу Сайгоной ба американ сэрэгүүдэй зэбсэгтэ добтолго хэһэн тухай Камбоджын информациин министерствын мэдүүлгые тайлбарилхаһаа США-гай гүрэнэй департамент арсаһан байна.

Турциин МИД-эй буруушаалга

СТАМБУЛ, январиин 22. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүгтэхи шэнэ бүлэглэлдэ Турци оролсохонь гэһэн мэдээсэлнүүд «ямаршье үндэһэ баримтагүй» гээд Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мүнөөдэр тунхаглаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Турциин МИД нимэ мэдүүлгэ яахадаа хээб гэхэдэ, Дүтын Зүүн зүгэй районуудһаа Англиин сэрэгүүдэй гаргагдахаа байһантай дашарамдуулагдан, тэндэ шэнэ бүлэглэл байгуулагдахань. Тэрэ бүлэглэлдэ хабаадагшадай тоодо Турци нэрлэгдэһэн байна гэһэн үгэнүүд харин хэблэлдэ һүүлэй үедэ гарадаг болоһон байгаа бшуу.

Байгуулагдахаар түсэблэгдэжэ байһан бүлэглэлэй зорилгонуудые тайлбарилхадаа, Турциин «Акшам» газетэ нигэжэ бэшэнэ. Тус бүлэглэл энэ районд Англи-Америкын аша туһые хамгаалха гаргаша багатай жандармска хүсэнүүдые хангаха байна. Юуб гэхэдэ, социальна шэнэлхэлгэнүүдэй замда ороһон араб оронуудай бүри ехэ холбоон эндэ байгуулагдажа байнхай».

БАЛШЫСА БАРИГДАБА

НЬЮ-ЙОРК, январиин 22. (ТАСС) Камбоджын Прейвенг провинцидахи Неам Монтеа гэжэ хилэ шалгадай пунктые январиин 18-да авиациин дэмжэлгэтэйгээр Америкын ба Урда Вьетнамай сэрэгүүдэй добтолһон тухай мэдээсэгдээ һэн. Камбоджодо ажаглалта ба хиналта хэхэ уласхоорондын комиссиин гэшүүд харата аашын гаргагдаһан газарта ошоһон байна.

Камбоджын нэгэдэхи сэрэгэй округой командалагшын комиссиин гэшүүдтэ мэдүүлһэнэй ёһоор, Америкын ба Урда Вьетнамай сэрэгүүд хилые дабаад, Камбоджын өөрыгөө хамгаалалгын харуул уруу буудаа. Хахад час шахуу үргэлжэлһэн байлдаан Камбоджын сэрэгүүдэй миномедуудаар буудаһанай, харата ааша гаргагшадые Камбоджын хилын саана гаража ошоһоной һүүлээр дүүрэһэн байна гээд тэрэ хэлээ.

ЮПИ агентствын корреспондентын Пномпеньһээ мэдээсэһэнэй ёһоор, хилын харуулай командир Камбоджын газар дээрэ добтолон ороһон сэрэгүүдэй хаяһан американ буу зэбсэгүүдые уласхоорондын комиссиин гэшүүдтэ үеэгэлдэр дамжуулан үгөө. Тэдэнэй тоодо хоёр радиопередатчик, хоёр винтовко, тэрэшэлэн американ армиин хоёр каска, тэрэнэй нэгэниинь офицерэй, һомоной дабадаггүй хоёр жилет, хүри улаан үнгэтэй гурбан гимнастерко, США-гай тусхай парашютна десантна сэрэгүүдэй тэмдэгтэй хоёр бүһэ бии байгаа.

Теодаракис сүүдэй урда зогсобо

АФИНА, январиин 22. (ТАСС). Грециин эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэ композитор Теодаракис нёлоондо жэлэй августда арестовалагдаһан аад, мүнөө анха түрүүнэй Афинада сүүдэй үмэнэ зогсобо. Сэрэгэй бүлэгэй засагта абаһанһаа хойшо Теодаракис тушаа сүүд гурбан приговор заочноор гаргаһан байгаа. Элэ приговорнуудые шэнээр хаража үзэхэ тухай Теодаракисай гүйлтые апелляционно сүүд хаража үзэбэ.

Патриотическа фронтдо хабаадалсаһан 31 хүнэй 1967 оной октябрьда сүүдлүүлхэдэ, засагаархид Теодаракисые сүүд дээрэ байлгаагүй. Гэбэшье фронтын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн гэжэ соносходог байгаа бшуу. Диабет үбшөөр үбшэлөө гэжэ шалтаг баряад, композиторые засагаархид, нүхэдһөөнь тэһалһан байха юм. Диабет үбшөөр үбшэлһэн байгаагүйб гэжэ мүнөөдэр Теодаракис хэлээ. Фронтдо хабаадагшадай сүүдтэ намайе оруулангүй үлөөһэндэ буруушаалгын тэмдэг болгон үлэсхэлэн байдал соносхоод, мэдээгээ аллаһан байгааб гэбэ.

Грек арадай эрхэ сүлөөл хамгаалхые эрмэлзэл хэһэн ябуулгануудайнгаа түлөө сүүдэй үмэнэ зогсожо байнаб гээд Теодаракис онсолон тэмдэглээ. Бэемни нилээд ехээр муудаа гээд Теодаракис хэлэһэн байна. «Уран һайханай зохёол бүтээхэ аргаяа хаһаглаһан байнаб. Грек байһандаа, политическэ ажал ябуулагша ба интеллигенциин түлөөлэгшэ байһандаа би омогорхоноб. Өөрынгөө үзэл бодолые зохёол соогоо харуулдаг байнаб» гэжэ тэрэ хэлээ.

Апелляционно сүүд Теодаракисые нэгэ хэрэгээр сагааруулаа. Нүгөөдэ хоёр шиидхэбэринүүдэйнь болзорые хороогоод, үлэгшэ болзоройнь орондо мүнгэ түлэжэ болохо гэжэ шиидхээ.

Сүүдэй дүүрэһэнэй һүүлээр полициин офицернууд Теодаракисые машинада һуулгаад, «Авероф» гэжэ түрмэдэ дахяад абаашаа.

Фашис эзэмдэлгын үеынхи шэнги болоо

НЬЮ-ЙОРК, январиин 22. (ТАСС) Грецидэ демократическа, прогрессивнэ хүгжэлтые бэшэ, хархис этэгээдүүдые США урмашуулан дэмжэнэ гээд Грециин «Союз центра» гэжэ партиин ударидагшадай нэгэн Андреас Папандреу мэдүүлһэн байна. Грециин сэрэгэй бүлэгтэ буу зэбсэг үгэжэл байһанайнь түлөө США-е Папандреу мүн лэ шүүмжэлээ. Эдэ буу зэбсэгүүдынь грек арадые боолшолхын тулада хэрэглэгдэнэ.

ИТАЛИ. Сицили аралай баруун талын хубида газар ехээр хүдэлөө. Ехэ һандарал ба хохидол болоһон байна. 10.000 гаран хүн гэр байрагүй болоо. Зураг дээрэ: Джибеллинын гэр байрын һандархайнууд доро даруулһан хүнүүдые бэдэрэлгэ.

ЮПИ-гэй—ТАСС-ай телефото.

Ку-Клукс-Клан гааранхай

НЬЮ-ЙОРК, январиин 22. (ТАСС) «Ку-Клукс-Клан ябуулга хэнэ, эдэбхинь бүри дээшэлнэ, тоогойнгоо талаар олон болоно» гээд американ Ку-Клукс-Кланай «имперскэ маг» Роберт Шелтон корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Кланай организацинууд бүхы орон дотор бии гээд Шелтон мэдэрээ.

Ку-Клукс-Кланай тэмгэ муухай расис ябуулгые болюулха талаар США-гай правительствын соносхоһон хэмжээнүүдэй саарһан дээрэ үлэдэг байһые Шелтоной мэдүүлгэ дахяад гэршэлжэ үгэнэ.

ПРАВДА БУР...
Мүнөөдэрэй но...

Нэгэдэхи хуудаһанд... выдовай «Һайн саб... рялаланда алмалта» ... «Правдада» толилогдо... тья. «Табан жэлые бол... урид» гэһэн рубрика ... формацинууд. ТАСС-... риалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанд... мо эһээн буйлуулга ... Имекшенов, И. Хажее... дэй статья. Һаалишан... Батышевагай статья ту... шадай дурадхалнууд... орон доторнай» гэһэ... доро информацинууд.

Гурбадахи хуудаһа... хэйн һонинууд. Уласт... шэнжэлэл. О. Ильиче... нүхэрэй үгэ» гэһэн ста...

Дүрбэдэхи хуудаһ... тын һонин. АПН-нэй ... алнууд. Соносхолнуу...

САГАЙ УЛ...

Улаан-Үдын авиа... мэдээсэһэнэй ёһоор, ... доторнай бага зэргэ ... ха, саһан орохогүй, ... һалхилха. Хойто боло... аймагуудаар 22—27, ... гуудта 17—22 градус ... ха. Улаан-Үдэдэ һүни... үдэртөө 20—22 град... болохо. Январиин 25, ... зэргэ үүлэтэй байха, ... гүй. һулаханаар һалхи... шадарай аймагуудта ... 25—30, үдэрынь 14—... аймагуудта һүниндөө ... үдэрынь 19—24 гра... байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИ...

США сэрэгэй хунтые дэмжэнэ

Бүхэдэлхэйн Эб найрамдалай Советэй Президиумэй гэшүүн Джозеф Куртис АПН-эй корреспондентдэ нигэжэ мэдүүлбэ:

Грециин патриодуудые мүрдэжэ байһан ябадал эрид буруушаанаб. Мүнөө Грецидэ сэрэгэй фашис ёһо гуримай тогтоогдоод байһан үедэ харата муухай аашанууд гаргагдана. Грециин олон эрхэтэд хилын саана тэрьелнэ, хэдэн мянган грегүүд хунтата эсэргүүсэһэнэйнгээ түлөө концлагерьнуудта зоболгдожо байна.

Грецидэ тохёолдоһон байдал, Вьетнамда США-гай хэжэ байгаа дайн, ФРГ-дэ нацизмые дахин һэргээлгэ хоорондоо сэхэ холбоотой. Америкын империалистнууд коммунизмын нүлөөнтэй тэмсэнэбди гэһэн шалтаг бариад, Вьетнамые нэгэдүүлхэ хэрэгтэ һаад хэнэ. Тэдэнэр энэ ороной арад зоной хуби заяагаа ооһэдөө шиидхэхэ ябадалда харата муухайгаар хамаарна.

Дүтын Зүүн зүгэй һаяшаг бэеэ даадаг болоһон гүрэнүүдэй хүгжэлтэдэ һаад хэхын, эндэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дарахын тула хүршэ арад, гүрэнүүдтэ эсэргүү ээрхэг түримхэйдэй эхилхыень Израилиие США идхан баадхаһан байна. Америкын тагнуулай үүр — ЦРУ гэдэг Грециин сэрэгэйхидэй демократиие харата муухайгаар дарахыень тухирһан юм.

И. ТИХОМИРОВ
АПН-эй тусхай корр.

Манай адрес, тел...

г. УЛАН-УДЭ, ул. ...
Телефоны: редактор... приёмная — 54-93, зам... ра — 68-08, зам. редак... ответ. секретаря — 50-... вет. секретаря — 66-7... партийной жизни — ... го хозяйства — 64-36, ... ганды и агитации — ... мышленности и стро... 61-35, советского стр... быта — 69-58, культур... 60-21, писем и раб... 67-81, информации — ... ственная приёмная — ... кое бюро — 57-63, ... рия — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, ти... равления по печати ... Министров БурАССР

Н-04335.